

Mendelova univerzita v Brně

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Krajinné plánování v České republice a jeho perspektiva

Bakalářská práce

Autor: Monika Jelínková

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Hana Vavrouchová, Ph. D.

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci: **Krajinné plánování v České republice a jeho perspektiva** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

podpis

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala mé vedoucí Mgr. Ing. Haně Vavrouchové, Ph. D. za odborné konzultace, důležité připomínky a cenné rady, které mi velmi pomohly při zpracování bakalářské práce.

Abstrakt

Práce je zaměřena na krajině-ekologickou analýzu území městyse Svitávka. Tato analýza rozebírá primární, sekundární a terciární strukturu zkoumaného území městyse Svitávka. Vypracování analýzy pomohlo k identifikaci hodnot a potenciálu území. Na základě výsledků dotazníku *Vize rozvoje obce* byly v práci vytvořeny vlastní návrhy řešení související s výsledky dotazníkového šetření vypracované architektky společnosti City Upgrade.

Klíčová slova

krajina, krajinné plánování, struktura krajiny, identifikace hodnot, návrhy opatření

Abstract

The work is focused to the landscape ecological analysis of territory township Svitávka. That analysis deals with the primary, secondary and tertiary structure of the investigated territory. The elaboration of analysis helps to identify value and potential of the territory of the township called Svitávka. The base of the questionnaire results called *The Vision of the Township Development* were created own suggestions. The own suggestions were created because of the questionnaire results.

Keywords

landscape, landscape planning, structure of landscape, identification of value, suggestion of provision

Obsah

Seznam příloh	7
Seznam zkratk	9
Seznam tabulek	10
1 Úvod	11
2 Cíl práce.....	12
3 Metodika práce	13
4 Teoretická východiska problematiky plánování v krajině.....	14
4.1 Vývoj krajiny České republiky	16
4.2 Legislativní rámec krajinného plánování	17
4.2.1 Evropská úmluva o krajině	18
5 Krajinné a územní plánování.....	19
5.1 Krajinné plánování	19
5.2 Územní plánování	19
5.3 Jiné formy krajinného plánování.....	20
5.3.1 Pozemková úprava.....	20
5.3.2 Hospodářská úprava lesů a lesní hospodářský plán.....	20
5.3.3 Územní systém ekologické stability (ÚSES).....	20
5.3.4 Koeficient ekologické stability	21
5.3.5 Program rozvoje venkova	22
5.3.6 Program péče o krajinu	23
6 Struktura území	24
7 Vymezení zkoumaného území	25
8 Krajino-ekologická analýza území.....	26
8.1 Primární struktura krajiny	26
8.1.1 Geomorfologické poměry	26
8.1.2 Geologické podmínky.....	26
8.1.3 Pedologické podmínky	27
8.1.4 Klimatické podmínky	27
8.1.5 Hydrologické podmínky	27

8.1.6	Fytogeografické a biogeografické poměry	28
8.2	Sekundární struktura krajiny	28
8.2.1	Koeficient ekologické stability	34
8.3	Terciární struktura krajiny.....	35
9	Identifikace hodnot, limitů a potenciálu území	39
10	Diskuse.....	41
11	Závěr	44
	Přílohy.....	54

Seznam příloh

Příloha 1:	Poloha Svitávky v rámci České republiky	54
Příloha 2:	Základní sídelní jednotky městyse Svitávka	54
Příloha 3:	Mapa Svitávky z 19. století.....	55
Příloha 4:	Současný mapa Svitávky.....	55
Příloha 5:	Aleje a stromořadí ve Svitávce	56
Příloha 6:	Alej podél silnice vedoucí do obce Míchov	56
Příloha 7:	Stromořadí podél řeky Svitavy.....	57
Příloha 8:	Stromořadí podél rybníka.....	57
Příloha 9:	Stromořadí před vstupem na hřbitov	58
Příloha 10:	Kanalizace ve Svitávce	58
Příloha 11:	Malá Löw-Beerova vila ve Svitávce	59
Příloha 12:	Velká Löw-Beerova vila ve Svitávce.....	59
Příloha 13:	Přírodní park Halasovo Kunštátsko ve Svitávce	60
Příloha 14:	Kopec Hradisko.....	60
Příloha 15:	Návrh rozšíření naučné stezky	61
Příloha 16:	Informační panel Naučné stezky č. 5	61
Příloha 17:	Informační panel Naučné stezky č. 6	62
Příloha 18:	Informační panel Naučné stezky č. 7	62
Příloha 19:	Informační panel Naučné stezky č. 8	63
Příloha 20:	Informační panel Naučné stezky č. 9	63

Příloha 21: Návrh územní ochrany městyse Svitávka	64
Příloha 22: Návrh výsadby nové aleje	64
Příloha 23: Graf vývoje počtu obyvatel na území městyse Svitávka	65

Seznam zkratek

aj. – a jiné

a kol. – a kolektiv

apod. – a podobně

č. – číslo

ČOV – čistička odpadních vod

ed. – editor

eds. – editoři

ha – hektar

IDS JMK – integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje

KES – koeficient ekologické stability

MC Ferda – mateřské centrum Ferda

mm – milimetr

MUDr. – doktor medicíny

MVÚ – migračně významná území

Sb. – sbírky

SK Moravan – sportovní klub Moravan

tj. – to je

TJ Sokol – tělovýchovná jednota

tzv. – tak zvané

ÚSES – územní systém ekologické stability

Seznam tabulek

Tabulka 1: Stabilní/nestabilní prvky rovnice koeficientu ekologické stability	22
Tabulka 2: Tabulka všech druhů pozemků ve Svitávce	31

1 Úvod

Tato práce je složena ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část je zaměřena na představení problematiky týkající se krajinného plánování. Jsou v ní definovány základní pojmy související s krajinným plánováním, vývoj krajiny v čase, její legislativní úprava s bližším zaměřením na Evropskou úmluvu o krajině. Dále se práce zabývá teoretickým ukotvením pojmů krajinné a územní plánování a formami krajinného plánování. V neposlední řadě je teoretická část zaměřena na strukturu krajiny a to primární, sekundární a terciární.

Praktická část práce se zabývá analýzou území z hlediska primární, sekundární a terciární struktury. Na základě údajů zjištěných z analýzy jsou v další části identifikovány hodnoty tohoto území, jeho limity a potenciál s možným rozvojem. Vzhledem k tomu, že ve zkoumaném území v roce 2015 proběhlo dotazníkové šetření, jsou jeho výsledky s návrhy prezentovány v práci s komentáři či možnými jinými návrhy.

2 Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení možnosti využití krajinného plánu v plánovacím systému České republiky. Dále na vybraném území v městyse Svitávka dokumentovat proces tvorby plánu. Území městyse Svitávka je v práci identifikováno na základě jeho primární, sekundární a terciární struktury. Dále je provedena komparace vývoje krajinné struktury území v historii a současnosti, z kterého je patrné jak se v důsledku rozvoje změnilo. V souvislosti s rozvojem sledovaného území bylo vytvořeno úřadem městyse Svitávka dotazníkové šetření *Vize rozvoje městyse* určeno občanům městyse Svitávka. Toto šetření je podkladem pro následné posouzení realizace jeho výsledků.

Na základě podrobné analýzy území jsou v práci navržena opatření, která by zabránila možným negativním dopadům způsobené stavbou a činností člověka v městyse Svitávka. Dále jsou navrhnuty změny v krajině, které by mohly být přínosem pro budoucí rozvoj území a pro zachování některých částí krajiny.

Městys Svitávka je mým současným bydlištěm, proto jsem se rozhodla zabývat problematikou jeho krajinného plánování. Zajímám se o jeho budoucí rozvoj a problémy, se kterými by se mohl potýkat. Výsledky práce byly poskytnuty k prostudování zastupitelstvu městyse Svitávka, pro případné zvážení konkrétních návrhů, které by mohly být nápomocné při rozhodování o budoucím rozvoji.

3 Metodika práce

V bakalářské práci je řešena problematika krajinného plánování, která je zpracována na základě analýzy dostupných literárních a internetových publikací týkající se tohoto oboru. Podstatou analýzy je rozbor zkoumaného jevu na jednotlivé části. Analýza nám pomáhá poznat zkoumaný jev jako celek. (Synek a kol., 2002) Metoda analýzy je použita při zkoumání primární, sekundární a terciární struktury území.

Dále také je použita metoda syntézy poznatků, která sleduje souvislosti jednotlivých složek zkoumaného jevu. (Synek a kol., 2002) Tato metoda byla použita v kontextu s rozbohem jednotlivých druhů pozemků a z nich vyplývající ekologické stability.

Mnoho informací bylo získáno díky mapovému portálu národní databáze INSPIRE. Národní databáze INSPIRE byla využita při zpracování aplikační části v analýze území zejména v primární struktuře. V aplikační části byl proveden i terénní průzkum spočívající v posouzení druhů stromů vyskytujících se v alejích nebo stromořadí na území městyse Svitávka a jejich zdravotního stavu.

V práci je také využita metodika komparace stavu krajiny ve vybraném území v historii s jejím současným stavem za účelem vytvoření nástinu jejího vývoje. Komparace srovnává dva a více rozdílných jevů. (Synek a kol., 2002)

Jako poslední metodou je v práci využito dotazníkové šetření, určené přímo obyvatelům městyse Svitávka. Dotazníkové šetření proběhlo během celého roku 2015 a bylo vytvořeno úřadem městyse Svitávka. Cílem dotazníkového šetření bylo získat patřičné informace o tom, jak si občané představují budoucí rozvoj svého městyse.

Územím, kterým se tato práce zabývá, je městys Svitávka. Svitávka leží v Jihomoravském kraji v okrese Blansko a má 2 základní sídlení jednotky (Svitávka, Sasina). Dle statistiky obyvatel městyse Svitávka tu k 31. prosinci 2015 žilo celkem 1792 obyvatel s průměrným věkem 40,33. (Svitávecké listy, 2016) Mapu polohy Svitávky v rámci České republiky nalezneme v příloze 1.

4 Teoretická východiska problematiky plánování v krajině

Plánování v krajině je dle Evropské úmluvy o krajině definováno jako „*činnosti s výhledem do budoucna, které mají za cíl zvýšení hodnoty, obnovu nebo vytvoření krajiny*“. Krajinné plánování je důležitým aspektem při rozvoji obce. Díky krajinné analýze můžeme rozhodovat o tom, jakým směrem a v jaké lokalizaci bude rozvoj probíhat.

Předmětem krajinného plánování je krajina. Dle zákona č. 144/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je krajina „*část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem propojených ekosystémů a civilizačními prvky*“. V Evropské úmluvě o krajině je definice krajiny ustanovena jako „*část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů*“.

Podle toho jak člověk zasahuje a ovlivňuje krajinu, rozlišujeme krajinu na tři základní kategorie. Na *krajinu přírodní a přirozenou* a na *krajinu kulturní*. Každý ekosystém v krajině je již člověkem ovlivněn. (Sklenička, 2003)

Přírodní krajina je tvořena přírodními, abiotickými a biotickými složkami, které nejsou ovlivněny antropogenními faktory. S krajinou, která je zcela nedotčena činností člověka se lze setkat jen v obtížně přístupných oblastech. (Sklenička, 2003) Podle Moravce (1994) se za *krajinu přirozenou* považuje krajina s přirozenou vegetací. *Prakrajina* je pojem označující poslední stav přirozené krajiny před její přeměnou na kulturní krajinu. *Potenciálně přirozená krajina* je taková krajina, ze které by působení člověka vymizelo. V *krajině blízce přirozené* převažuje přirozenou vegetací ovšem i tato krajina je již zasažena činností lidí. (Sklenička, 2003)

Kulturní krajina je dána jak přírodními, tak i socioekonomickými determinanty. V této krajině se mísí přírodní i kulturní prvky. Mezi hlavní faktory, které ovlivňují přírodní krajinu a přetváří ji na kulturní, jsou zemědělství a lesnictví. *Kulturní krajina* je tedy krajina ovlivněná člověkem. Činnost člověka ovlivňuje krajinu jak kladně, tak i záporně. (Sklenička, 2003) Za kladné ovlivňování krajiny činností člověka lze

považovat utváření nových obecných či zvláště chráněných krajinných prvků podporující jak turistický, tak přírodní potenciál území. Tyto krajinné prvky jsou chráněny zákonem, a proto je menší pravděpodobnost jejich poničení. Na druhou stranu záporně člověk ovlivňuje krajinu neustále zásahem do ní z důvodu zástavby území a stavebními činnostmi s ní související. V důsledku této stavební činnosti často dochází k zastavění území se zvýšeným výskytem biologických druhů nebo v rámci dopravy stavebního materiálu dochází k sesuvům půdy. Negativně krajinu ovlivňují i majitelé továren, jenž vypouští škodlivé látky do ovzduší.

Krajinu také můžeme definovat jako část zemského povrchu, který člověk může přetvářet nebo měnit. V souvislosti s krajinným plánováním se setkáváme s pojmem tvorba krajiny, který chápeme jako cílevědomou lidskou činnost, kterou člověk zasahuje do procesů krajiny a tím ji mění. Krajinné plánování lze chápat jako záměrnou přípravu, koordinaci a řízení lidské činnosti ve vymezeném krajinném prostoru. (Nepomucký a Salašová, 1996)

Krajinné plánování úzce navazuje na územní plánování, ale klade větší důraz na ekologické případně geografické poznatky krajiny a zaměřuje se na její optimální využívání a zachovávání její ekologické rovnováhy. Územní plánování lze chápat jako nižší úroveň krajinného plánování. Hlavním cílem krajinného plánování je chránit životní prostředí člověka a zajistit trvale udržitelný rozvoj. (Nepomucký a Salašová, 1996) Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí říká, že *„trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“*.

Krajinný ráz je charakterem krajiny vyjadřující její zvláštnost a odlišnost. Je dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou krajiny. (Vorel a Kupka, 2011) Ochrana krajinného rázu má za úkol chránit zvláště chráněná území a vyjmenované druhy rostlin a živočichů a také se snaží o zachování estetických a přírodních hodnot krajinných typů. Aby bylo možné chránit krajinný ráz je zapotřebí vyhodnotit znaky a hodnoty krajinného rázu a také vlivy navrhovaných záměrů (zásahy do krajinného rázu). (ochranaprirody.cz, 2016)

4.1 Vývoj krajiny České republiky

Abychom pochopili pojem krajinné plánování, měli bychom znát historický vývoj krajiny a její ovlivnění v důsledku činností člověka. (Kulhavý, 2000) První zásahy člověka do krajiny proběhly již v mladší době kamenné. V důsledku kolonizace docházelo k odlesňování, znovuzalesnění, k destrukci pralesa a ve značné míře k jeho obnově. (Lokoč a Lokočová, 2010)

Od 12. století se člověk snažil získávat svá obydlí a zemědělskou půdu tím, že kácel lesy. Tento zásah proběhl v souvislosti s tzv. vnitřní kolonizací. V té době půdu vlastnili feudálové a obdělávali ji poddaní. (Kulhavý, 2000)

Ve vrcholném a pozdním středověku, tedy v 13. - 15. století, začala být sídla trvale osídlována kolonizátory, kteří přicházeli do zemí z ciziny. V této době se zmenšily lesní plochy, za to ale se zvětšily plochy obdělávané půdy a to v důsledku rostoucí spotřeby dřeva spojenou se stavební aktivitou. (Gojda, 2000) Od 2. poloviny 15. století na počátek 17. století se zemědělská půda stále rozšiřovala. Rozšiřoval se sortiment pěstovaných plodin, rozvíjel se chov ovcí a zakládaly se rybníky. (Lipský, 1998)

Na počátku 17. století vznikl rustikální katastr, který považujeme za vůbec první základní soupis půdy. Po něm následovala první berní rola (1654), druhá berní rola (1684) a tereziánský katastr, který vznikl v 18. století. V roce 1775 na základě Raabova návrhu aboliční soustavy na území Čech a Moravy byla zrušena půda některých panství a jezuitských velkostatků. Tato půda byla rozdělena na malé zemědělské usedlosti a dále pronajímána poddaným. V souvislosti s touto reformou proběhla první technická evidence pozemkové držby jak v písemné tak i v mapové podobě. (Kulhavý, 2000)

V průběhu 19. století se zvětšila rozloha orné půdy. Roku 1848 proběhlo první scelování pozemků, byl vydán císařský patent, díky kterému byla zrušena robota a poddanství. Vlastníky půdy se stali selští poddaní. (Lokoč a Lokočová, 2010) V roce 1883 byl přijat říšský rámcový zákon o scelování pozemků, následně v roce 1884 byl vydán zemský zákon pro Moravu a v roce 1887 pro Slezsko, který utvářel podmínky pro scelování pozemků a dbal na ochranu a tvorbu krajiny. Později byly přijaty zákony

č. 47/1948 Sb., o trvalé úpravě vlastnictví k zemědělské půdě a č. 47/1948 Sb., o některých technicko-hospodářských úpravách pozemků. (Kulhavý, 2000)

První pozemková reforma probíhala mezi lety 1919 až 1939 a měla vliv na změnu podoby velkostatků. Velká část zemědělské půdy byla přidělena drobným a středním rolníkům. (Dufek, 2016) První pozemková reforma byla důsledkem konfiskace šlechtického majetku a jeho přerozdělení. Po druhé světové válce v letech 1945-1954 probíhala druhá pozemková reforma jako důsledek změn v organizaci zemědělského půdního fondu a lesní půdy. Ta se zabývala přidělovým řízením. (Bumba, 2007)

Během druhé poloviny 20. století se krajina změnila v souvislosti s principem diktatury, který byl založený na centrálním plánování a na likvidaci samostatnosti. Byly založeny vojenské výcvikové prostory, kvůli kterým došlo k likvidaci některých sídel a k přerušení obhospodařování krajiny. Postupně se začala používat chemická ošetření rostlin, což mělo značný vliv na zemědělskou krajinu. (Lokoč a Lokočová, 2010)

Současný stav přírody a krajiny v České republice se odráží od různých faktorů jako je zeměpisná poloha našeho státu a jeho specifický reliéf, dále také geologické podloží či klimatické podmínky a jejich vývoj v poslední době meziledové. V posledních stoletích nejvíce ovlivňuje stav a změny v přírodě a krajině člověk. Působení lidské činnosti mělo za následek povodně, které proběhly v létě roku 2009. Krajina si s vodou nedokázala poradit z důvodu zásahu člověka. (Pelc a Plesník, 2009)

4.2 Legislativní rámec krajinného plánování

Problematika plánování v krajině je upravena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon je zaměřen jak na obecnou ochranu území a druhů, tak i na zvláštní ochranu území a druhů. Plánování v krajině zahrnuje dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny územní systém ekologické stability, zvláště chráněná území, Natura 2000 zahrnující evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

Jedním z důležitých právních předpisů zabývajících se tvorbou a ochranou krajiny, je zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. Mezi další

legislativní předpisy týkající se krajiny a upravující pozemkové vztahy je zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.

Další legislativa vztahující se ke krajinnému plánování je zákon o vodách, o hospodaření v lesích, o ochraně zemědělského půdního fondu, o životním prostředí, o posuzování vlivů na životní prostředí aj. Mezi ty zákony, které se ke krajinnému plánování vztahují jen okrajově, můžeme zařadit například zákon o státní památkové péči, o péči o zdraví lidu, o odpadech apod. (Kulhavý, 2000)

4.2.1 Evropská úmluva o krajině

Jediným pramenem upravující přímo plánování v krajině je smlouva na mezinárodní úrovni a to Evropská úmluva o krajině. Vznikla jako střet společného zájmu evropských zemí, které se snaží o udržení rozvoje krajiny tak, aby byly vyváženy vztahy společenské, hospodářské s ochranou a tvorbou krajiny. Evropská úmluva o krajině byla vytvořena orgány Rady Evropy a podepsána 20. října 2000 ve Florencii. Česká republika Evropskou úmluvu o krajině podepsala 28. listopadu 2002 ve Štrasburku a v platnost pro ni vstoupila dnem 1. října 2004. (Ministerstvo životního prostředí, 2016)

„Úmluva pokrývá přírodní, venkovské, městské a příměstské oblasti. Zahrnuje plochy pevninského rázu, vnitrozemské vodní plochy a mořské oblasti. Jejím cílem je podpořit ochranu, správu a plánování krajiny a organizovat evropskou spolupráci v této oblasti.“ (Evropská úmluva o krajině, 2000)

5 Krajinné a územní plánování

5.1 Krajinné plánování

Krajinné plánování je nástrojem k ochraně přírody a péči o krajinu. Kromě místního krajinného plánování, tj. na obecní úrovni existuje i krajinné plánování na úrovni okresní, krajské či státní. Na všech úrovních krajinného plánování je důležité dlouhodobé udržení přírodních zdrojů. Zabývá se nejen chráněnými oblastmi, ale snaží se také o trvale udržitelný rozvoj přírody a krajiny. (Wilke a kol., 2002)

Krajinné plánování zpracovává odborný plánovací a koncepční poklad o stavu krajiny a jejich změnách a zároveň i o potřebách managementu. Je podkladem pro navrhování prostorového uspořádání, které je ekologicky optimální a také pro využití území. Na základě krajino-ekologických a kulturně-historických kritérií a hodnot území navrhuje ochranu přírodního a kulturního dědictví. Krajinná ekologie se vytváří na základě přírodních, geologických, biologických a antropo-ekologických poznatků, které se snaží o uspokojení potřeb všech živých organismů. (Jančura, 2005)

5.2 Územní plánování

Města a obce se neustále rychle a nenávratně rozvíjejí. Každé území má nějaké kapacitní omezení, proto je nutné proces urbanizace řídit a to díky územnímu plánování. To určuje směr vývoje města či městské oblasti. (Narang a kol., 2007) Územní plánování zajišťuje účelné využití a prostorové uspořádání území, aby bylo dosaženo souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. (Zákon č. 183/2006, o územním plánování a stavebním řádu)

„Cílem územního plánování je vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území. Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti.“ (Zákon č. 183/2006, o územním plánování a stavebním řádu)

Územní plánování se provádí v České republice na všech územních úrovních, a to na úrovni národní, regionální a místní. Jeho cílem je vytvořit patřičné předpoklady pro výstavbu a současně s tím dbát o udržitelný rozvoj území. Územní plánování se zaměřuje na změnu v území po fyzické stránce a současně sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje. (Maier a kol., 2012)

5.3 Jiné formy krajinného plánování

5.3.1 Pozemková úprava

Další z forem krajinného plánování jsou pozemkové úpravy, jejichž úkolem je zabezpečit využívání a ochranu krajiny prostřednictvím právních, biotechnických a organizačních opatření. Pozemkové úpravy jsou prováděny z důvodu nerovnoměrného rozmístění vlastnických vztahů nebo polohy pozemků. (Sklenička, 2003)

Pozemková úprava je prováděna většinou formou *komplexní pozemkové úpravy*, která na rozdíl od *jednoduché pozemkové úpravy* má vliv i na další aspekty, které svojí změnou přináší. Komplexní pozemková úprava je prováděna pro celý katastr, zatímco jednoduchá pozemková úprava pro pouhé dva vlastníky. (Sklenička, 2003)

5.3.2 Hospodářská úprava lesů a lesní hospodářský plán

Hospodářské úpravy lesů jsou jednou z forem krajinného plánování pro vlastníky lesů. K jejich úpravě se používá lesní hospodářský plán, který udává současný stav lesů a spravuje zásady hospodaření probíhající v lesích. Podle funkce lesů je dělíme na lesy *ochranné, zvláštního určení, hospodářské*. (Sklenička, 2003) Lesní hospodářský plán obsahuje textovou část a hospodářskou knihu, která obsahuje tabulku plochy a lesnické mapy. (Simon, 2008)

5.3.3 Územní systém ekologické stability (ÚSES)

Územní systém ekologické stability, dále jen ÚSES, zabezpečuje podmínky pro vznik ekologické stability. Jeho úkolem je vymezit přírodě blízké plochy v minimálním rozsahu, které už nemohou být dále sníženy, aniž by tím byla ohrožena ekologická

stabilita nebo biologická rozmanitost území. ÚSES rozlišujeme na tři hierarchické úrovně – *lokální, regionální a nadregionální*. Nejvýznamnější úrovní při posuzování přímého vlivu je lokální ÚSES. (Maier a kol., 2012) Dále také dle funkčních kritérií členíme ÚSES – *biocentra, biokoridory, interakční prvky*. (Nepomucký a Salašová, 1996)

Biocentrum je považováno za základní prvek ÚSES (Sklenička, 2003) Svojí velikostí a ekologickými podmínkami zprostředkovává různým druhům dlouhodobou existenci. (Kovář, 2012) *Biokoridory* propojují jednotlivá biocentra a umožňují tak migraci, šíření a vzájemné kontakty organismů. (Nepomucký a Salašová, 1996) Třetím skladebním prvkem ÚSES je *interakční prvek*. U interakčních prvků neplatí podmínka propojenosti s jinými prvky. (Sklenička, 2003) Jejich úkolem je zajistit příznivé působení biocenter a biokoridorů na okolní krajinu. (Nepomucký a Salašová, 1996)

5.3.4 Koeficient ekologické stability

Dle § 4 zákona číslo 17/1992 Sb., o životním prostředí je ekologická stabilita schopnost vyvažovat změny, které jsou vytvářeny působením vnějšími faktory a současně zachovává své přirozené vlastnosti a funkce.

Koeficient ekologické stability, dále jen KES, existuje v několika variantách. Jeden z výpočtů koeficientu ekologické stability se snaží rozlišit ekologickou významnost ploch díky zavedení číselných koeficientů. Další z výpočtů se vypočítá jako procentní poměr součtu tří nejkvalitnějších ploch krajiny a dvou nejméně stabilních ploch. (Lipský, 1998)

Vzorec pro výpočet koeficientu ekologické stability dle metodiky Agroprojektu z roku 1988:

$$\text{KES} = \frac{1,5 A + B + 0,5 C}{0,2 D + 0,8 E}$$

Dalším z nich je KES podle Míchala, který vychází z poměru ploch, které jsou poměrně stabilní a ploch, které jsou nestabilní. (Míchal, 1994)

Rovnice pro výpočet koeficientu ekonomické stability podle Míchala:

$$KES = \frac{LP + VP + TTP + Pa + Mo + Sa + Vi + Biop + NPC + KP}{OP + AP + Ch}$$

$$= \frac{\text{stabilní ekosystémy}}{\text{nestabilní ekosystémy}}$$

Stabilní prvky	Nestabilní prvky
LP – lesní půda	OP – orná půda
VP – vodní plochy a toky	AP – antropogenizované plochy (zastavěné plochy, zpevněné cesty aj.)
TTP – trvalý travní porost	Ch - chmelnice
PA – pastviny	
Mo – mokřady	
Sa – sady	
Vi - vinice	
Biop – biopásy	
NPC – nezpevněné polní cesty	
KP – krajinné prvky (remízky, meze, biocentra, biokoridory, terasy, aleje stromů, zatravněné a ozeleněné údolnice, průlehy)	

Tabulka 1: Stabilní/nestabilní prvky rovnice koeficientu ekologické stability (Marada, 2011)

5.3.5 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova České republiky na období 2014-2020 schválila dne 26. května 2015 Evropská komise. (eagri.cz, 2016) Cílem programu je obnovovat, zachovávat a zlepšovat ekosystémy, které jsou závislé na zemědělství. Dalším z cílů jsou investice pro konkurenceschopnost a inovaci zemědělských podniků. Program se snaží také podporovat mladé lidi ke vstupu do zemědělství a také se zabývá krajinnou infrastrukturou.

Program rozvoje venkova vytváří nová pracovní místa a zvyšuje hospodářský rozvoj venkova. Zaměřuje se tedy na rozvoj venkova, zlepšení stavu životního prostředí prostřednictvím obnovy a na zachovávání a zlepšování ekosystémů, které souvisí s oborem zemědělství a lesnictví. (strukturalni-fondy.cz, 2016)

5.3.6 Program péče o krajinu

Program péče o krajinu je program vytvořený ministerstvem životního prostředí, který je finančně podporován z národních zdrojů a to konkrétně ze Státního fondu životního prostředí České republiky a státního rozpočtu. (mzp.cz, 2016) Dotační program poskytuje neinvestiční prostředky až do výše 100 % vynaložených nákladů. Program se dělí na tři samostatné podprogramy, které se od sebe liší způsobem financování a rozdílnými opatřeními. Jedná se o podprogramy:

1. podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit,
2. podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí,
3. podprogram pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy. (dotace.nature.cz, 2016)

Do programu péče o krajinu se může připojit každá obec, město, kraj, nezisková či příspěvková organizace, státní podnik, vysoké školy i fyzické osoby. (Maier a kol., 2012)

6 Struktura území

Do primární struktury krajiny řadíme všechny její přírodní složky (geomorfologie, geologie, pedologie, klimatické a hydrologické podmínky). (Kolejka, 1992) Jsou to takové materiální a strukturální prvky krajiny, které člověk nejméně změnil na rozdíl od sekundární a terciární struktury, kterou člověk přímo vytvořil. Podle původnosti do primární struktury řadíme také původní vegetaci. (Izakovičová a Miklós, 1997)

Sekundární struktura, označovaná také jako druhotná struktura, je soubor systémů, které jsou ovlivněny působením člověka. Jedná se o využití ploch, ekologickou hodnotu využití ploch, účelové plochy, územní limity aj. (Kolejka, 1992) Podle Izakovičové a Miklóse (1997) jde o antropicko-biotické komplexy, jejichž analýza se zabývá výzkumem reálné vegetace (lesy, travnaté porosty, vodní a bahenní vegetace), biotopů živočišstva (zoologické složky prvků), využití území a technicko-urbanistické struktury. V rámci této struktury mluvíme o LAND USE a LAND COVER.

Terciární strukturou jsou všechny humánní zájmy týkající se požadavků, potřeb a aktivit na území. (Kolejka, 1992) Jsou to tedy nehmotné prvky a jevy v krajině utvořené na základě zájmů, projevů a důsledků činností člověka. Terciární struktura bývá často nazývána socioekonomickou strukturou krajiny. Tato struktura se váže na hmotné prvky prvotní a druhotné struktury. (Izakovičová a Miklós, 1997)

7 Vymezení zkoumaného území

Obec Svitávka je od 10. října 2006 městysem. Její součástí je od roku 1960 i sídelní jednotka Sasina. (Krejcar, 2007) Nachází se v regionu soudržnosti Jihovýchod ve střední Moravě, na severu Jihomoravského kraje v bývalém okrese Blansku. Rozkládá se na celkové ploše 826 ha, leží v nadmořské výšce 314 metrů nad mořem. První písemná zmínka o Svitávce se datuje k roku 1160. (risy.cz, 2016)

Městys Svitávka hraničí s obcemi Míchov, Chrudichromy, Skalice nad Svitavou, Sebranice, Nýrov a Letovice. Zastavěná a obyvatelná část území se nachází spíše na jihozápadě Svitávky. Hranice mezi městysem a sousedními obcemi jsou většinou tvořeny krajinou. Vymezení sídelní jednotky zkoumaného území městyse Svitávka nalezneme v příloze 2.

V současné době dle statistiky úřadu městyse Svitávky z 31. prosince 2015 zde žije celkem 1792 osob, z nichž 876 je mužů a 916 žen. Průměrný věk obyvatel Svitávky je 40,33 let. Žije tu celkem 294 dětí do 15 let, 350 dětí do 18 let a 428 lidí starších 60 let. (Svitávecké listy, 2016) Starostou městyse je Jaroslav Zoubek a místostarostkou Miroslava Holasová.

8 Krajino-ekologická analýza území

8.1 Primární struktura krajiny

8.1.1 Geomorfologické poměry

Jak již bylo řečeno, území městyse Svitávka se nachází v nadmořské výšce 314 metrů. (risy.cz, 2016) Území leží v Hercynském systému, v provincii Česká vysočina, v subprovincii Česko-moravská soustava na hranici mezi Česko-moravskou a Brněnskou vrchovinou. Dále se rozkládá mezi dvěma geomorfologickými celky Boskovická brázda a Hornosvratecká vrchovina na pomezí území Malé Hané a Nedvědicke vrchoviny v okrsku Kunštátské vrchoviny, Chrudichromského hřbetu a Lysické sníženiny. (geoportal.gov.cz, 2016)

Kunštátská vrchovina je členitá vrchovina tvořená krystalinickými horninami (svory, rulami) letovického krystalinika a křídovými usazeninami. V Kunštátské vrchovině převládají pole, smrkové lesíky s borovo-smrkovými a borovými porosty smíšené s duby a buky. Nachází se zde zbytky suchých pastvin a sady. Chrudichromský hřbet, část území s vyšším terénem, je tvořený permokarbonskými usazeninami, převládají na něm pole a je tvořený smíšenými lesy, pastvinami a sady. Jižní část území Svitávky spadá do Lysické sníženiny, která je složena permokarbonskými a křídovými usazeninami, miocenními a kvartérními sedimenty, ostrůvky říčních teras Svitavy a pokryvy spraší. (Demek, 2006)

8.1.2 Geologické podmínky

Ve vyšší nadmořské výšce je území městyse Svitávka složeno z jílovců, prachovce a pískovců v kombinaci s občasnými sprašemi a sprašovou hlínou. Ve vyšších oblastech se místy vyskytují i slepence a brekcie a část je tvořena písčino-hlinitým až hlinito-písčitém sedimentem. Nížina, a tedy i oblast zastavěného území, je tvořena pískem a štěrkem místy na povrch vstupují vápnité jíly s různými sedimenty. V oblasti protékajících vodních toků Svitavy, Semíče a Sebránku je povrch tvořen nivním sedimentem. (mapy.geology.cz, 2016)

8.1.3 Pedologické podmínky

Městys Svitávka má poměrně pestrý půdní pokryv. V zastavěné oblasti stejně tak jako v oblasti vodních toků řeky Svitavy a potoků Semíče a Sebránku se vyskytuje půdní typ zvaný fluvizem modální. Tento typ pokrývá velkou část území. Téměř celá oblast území Sasina, jež je částí městyse, je tvořena kambizemí modální s částí hnědozemě modální. (mapy.geology.cz, 2016)

Ve vyšší nadmořské výšce je půda území tvořena kambizemí luvickou a hnědozemí modální. Východní výběžek městyse je tvořen velkou směsicí půdních typů a to kambizemí dystrickou, kambizemí oglejenou, hnědozemí oglejenou, pelozemí modální, pararendzinou modální, kambizemí luvickou, černicí modální, hnědozemí modální a kambizemí luvickou. (mapy.geology.cz, 2016)

8.1.4 Klimatické podmínky

Území městyse Svitávka patří dle Quitta do mírně teplého klimatického regionu. Klimatický region, do kterého spadá má 50 až 60 letních dnů. Dnů, kdy jejich teplota převyší 10 °C, je mezi 140 až 160. Počet dnů s mrazem je 110 až 130 a ledových mezi 30 až 40. Průměrná lednová teplota je -2 °C až -3 °C, dubnová teplota se pohybuje mezi 7 °C a 8 °C, červencová mezi 17 °C až 18 °C a říjnová stejně jako dubnová mezi 7 °C až 8 °C. Počet dní, kdy srážky převyšují 1 mm je 90 až 100. Celkový počet srážek ve vegetačním období je 350 – 400 mm, v zimním období méně a to 200 – 250 mm. Celkový počet dnů se sněhovou pokrývkou je 50 až 60. Dále na tomto území máme mezi 120 až 150 zataženými a 40 až 50 jasnými dny. (Matějček, 2013)

8.1.5 Hydrologické podmínky

Svitávka se nachází v hydrogeologickém rajonu sedimentů permokarbonu. (mapy.geolgy.cz, 2016) Městyssem Svitávka protékají potoky Semíč a Sebránek, které se na území Svitávky vlévají do řeky Svitavy. Svitávka úmoří do Černého moře, spadá do povodí Moravy a do dílčího povodí Dyje. Do řeky Dyje se vlévá řeka Svratka,

do které ústí Svitava protékající městysem Svitávka. (Atlas krajiny České republiky, 2009)

8.1.6 Fytogeografické a biogeografické poměry

Městys Svitávka patří dle fytogeografického členění do oblasti mezofytika, obvodu Českomoravské Mezofytikum. Leží na pomezí fytogeografického okresu Českomoravského mezihoří (podokres Malá Haná) a Moravského podhůří vysočiny. (Atlas krajiny České republiky, 2009)

Území leží v hercynské podprovincii na pomezí Brněnského a Svitavského bioregionu. V Brněnském bioregionu převažuje vegetační stupeň dubovo-bukový se zastoupením bukovo-dubového stupně s místy bukového stupně. V údolí řeky Svitavy se vyskytují rozsáhlé dubohabřiny a bučiny, jsou zde zastoupeny i travnaté lady a převažuje tu orná půda. Svitavský bioregion je tvořen dubovo-bukovým a bukovým vegetačním stupni. Převažuje v něm, stejně jako v Brněnském, orná půda. V jeho lesích se vyskytují kulturní smrčiny. (Culek a Grulich, 2010) Svitávka se nachází jako téměř celé území České republiky v bioregionu středoevropských listnatých lesů. (Culek, 2007)

8.2 Sekundární struktura krajiny

Bylo objeveno, že návrší místního kopce Hradisko bylo osídleno již v mladší a pozdní době kamenné. První zmínka o Svitávce pochází z roku 1169. Za třicetileté války do městečka vtrhli Švédové a vyplenili ho. Obyvatelé před nimi utekli. Po třicetileté válce nastaly velké majetkové změny. Osadníci prodali své grunty občanům, kteří z nich udělali grunty obecní. Svitávka často čelila živelným pohromám zejména povodním a požárům. (Knies, 1904)

V roce 1690 do Svitávky přišla velká voda, která zasahovala až po spodní část oken domů. Roku 1718 se potýkala s požárem, kvůli kterému vyhořelo jak zimní, tak jarní obilí a Svitávka se po 2 léta vypořádávala s velkým suchem a žádnou úrodou. Požáry ve Svitávce, které způsobily velké škody, byly dále v letech 1787, 1793, 1824 a 1825. V 19. století byla celková výměra pozemní plochy 744 ha, z nichž 57 ha bylo obecním majetkem. (Knies, 1904)

V přílohách 3 a 4 můžeme vidět porovnat rozdíly v rozvoji krajiny Svitávky současného stavu a stavu z 19. století. I když stále v současnosti ve Svitávce převládá zemědělská půda, plochy zastavěného území se patrně rozrostly. To zřejmě díky přílivu obyvatelstva, rozrůstajícím se podnikatelským subjektům a výstavbě budov, parků nebo dětských hřišť. Plochy lesů zůstaly v podstatě ve stejném poměru a to nejvíce situovány v blízkosti kopce Hradisko a na území současného přírodního parku Halasovo-Kunštátsko. Zastoupení vodních ploch na území se změnilo díky vytvoření přírodního rybníku ve Svitávce.

V současné době je území městyse Svitávka z převážné většiny tvořeno zemědělskými půdami s příměsí přirozené vegetace. V oblasti sídelní jednotky Sasina se na území orné půdy nepatrně vyskytují jehličnaté lesy. Na jihozápadě a dále pak v centru Svitávky (obydlené části) je tvořena městskou nesouvislou zástavbou s místy komplexních systémů kultur a parcel. Na území Sasiny nalezneme i malou část luk. Celková výměry všech pozemků městyse Svitávka je 826 ha.

V příloze 5 na letecké fotografii máme zakresleny aleje a stromořadí vyskytující se v městyse Svitávka. Zaznamenána je na území jedna alej a tři stromořadí. Pod číslem 1 je na fotografii znázorněna alej nacházející se u hranice katastrálního území podél silnice vedoucí do okolní obce Míchov. Alej je dlouhá 447 metrů a nachází se za příkopem. Tato alej je tvořena 27 stromy na jedné straně a 25 stromy na druhé straně druhu jasan ztepilý. Tyto stromy mezi sebou nesou rozestupy 8 metrů a dosahují na území výšky až 6 metrů. Alej je neúplná a stromy jsou v dobrém stavu. Průměrný obvod stromu je 105 centimetrů. Fotografii aleje nalezneme v příloze 6.

Pod číslem 2 na letecké fotografii v příloze 5 je znázorněno stromořadí nacházející se v blízkosti místního parku podél řeky Svitavy. Jedná se stromořadí před příkopem, dlouhé 85 metrů, tvořené 22 stromy druhu javor mléč. Zdravotní stav stromů je zhoršený, stromořadí není úplné. Stromy v stromořadí dosahují výšky 12 metrů, rozestupy mezi nimi jsou dlouhé 3,5 metrů a jejich průměrný obvod je 125 centimetrů. Fotografii tohoto stromořadí nalezneme v příloze 7.

Dalším stromořadím vyskytujícím se na území městyse a znázorněné v příloze číslo 5 číslem 3 je stromořadí okolo místního rybníka. Jedná se o stromořadí před příkopem v dobrém stavu z celkem 13 stromů, dlouhé 90 metrů. Stromořadí je neúplné a sestává z vrb kroucených. Stromy dosahují výšky 7,5 metrů, rozestupy mezi nimi jsou v délce 5 metrů a obvod těchto stromů je okolo 64 centimetrů. Fotografie tohoto stromořadí je v příloze 8.

Poslední stromořadí ve Svitávce (vyznačené v příloze 5 číslem 4) je stromořadí nacházející se před vstupní bránou hřbitova dlouhé 19 metrů. Toto stromořadí tvoří 4 lípy s rozestupy dlouhými 6 metrů. Stromořadí je úplné, v dobrém stavu, jehož výsadba je před příkopem. Výška stromů dosahuje 8 metrů a jejich obvod je 200 centimetrů. Fotografie stromořadí nalezneme v příloze 9.

Počet obyvatel ve Svitávce se v minulosti neustále měnil. Ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 1869 víme, že počet obyvatel v městyši byl 1380. S nově přistěhovanými obyvateli se rozrůstala zároveň i zástavba Svitávky. S přílivem Němců do České republiky se zvyšoval i počet přítomných obyvatel v městyši. Nevyššího počtu obyvatel městyš dosáhl v roce 1930, tedy před 2. světovou válkou, a to 2 462. Tento počet obyvatel se v důsledku úmrtí během 2. světové války a odsunu německého obyvatelstva při následujícím sčítání v roce 1961 snížil o více než 400 osob. (Český statistický úřad, 2016)

Od roku 1961 je zaznamenán pokles obyvatelstva, což je zřejmě projevem neatraktivnosti Svitávky. Tento trend poklesu se v roce 2001 začíná měnit. Počet obyvatel v roce 2001 byl 1683, 2011 1693 a v současné době je 1792. (Český statistický úřad, 2016) Za důvod přílivu obyvatelstva do Svitávky lze považovat zvýšení jejího historického a kulturní potenciálu. V 21. století zde začalo působit mnoho sportovních i zájmových spolků pořádajících kulturní události. V minulých letech došlo i k vybudování kanalizace. Obyvatelstvo vytváří přátelský kruh se zájmem pomoci svým spoluobčanům.

Dle veřejné databáze Českého statistického úřadu (2011) z posledního sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 víme, že denně vyjíždí za prací mimo obec 305 obyvatel.

Z toho většině obyvatel trvá cesta do práce do 14 minut. Těchto obyvatel je 119 a dá se předpokládat, že pracují v blízkých větších městech, jako jsou Boskovice a Letovice. 92 obyvatelům trvá cesta do práce do půl hodiny, 30 občanům do 45 minut, 37 obyvatelům do 1 hodiny, do místa vzdáleného maximálně do 1,5 hodiny dojíždí 22 obyvatel a jen 5 obyvatel dojíždí každý den do práce déle jak 90 minut.

Druh pozemku	Výměra (v ha)
Orná půda	417
Zahrady	40
Ovocné sady	14
Trvalé travní porosty	164
Zemědělská půda	635
Lesní půda	65
Vodní plochy	13
Zastavěné plochy	25
Ostatní plochy	87
Celková výměra	826

Tabulka 2: Tabulka všech druhů pozemků ve Svitávce (zdroj: risy.cz, 2014)

Největší část území zastupuje zemědělská půda, do které řadíme ornou půdu, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty. Ve Svitávce je většina orné půdy využívána k pěstování kukuřice, brambor a obilí, je relativně rovnoměrně rozmístěna po celém území městyse spíše po okrajích zastavěných ploch. Naopak zahrady a ovocné sady jsou součástí většiny rodinných domů, proto se nachází v zastavěném území. Zahrady využívají rodiny k pěstování zeleniny, ovoce či květin. Zemědělská půda je zastoupena i trvale travními porosty zastupující větší část území. Trvalé travní porosty se vyskytují spíše ve svahovitém terénu, který je těžce obhospodařovatelný. Trvalé travní porosty zaujímají téměř celé území sídelní jednotky Sasina, jejíž terén je značně svahovitý, zbytek těchto ploch nalezneme i v okolí místního kopce Hradisko.

Lesní půda pak zaujímá spíše vrchy kopců. Lesy tedy pokrývají již zmiňovaný kopec Hradisko a svahovitou sídelní jednotu Sasina.

Územím Svitávky protéká řeka Svitava, do které se vlévají vodní toky Semíč a Sebránek. Řeka Svitava se v centru městyse rozlévá na dva toky Svitavy, které se opětovně na území vlévají do jednoho toku. Na severu městyse leží vodní nádrž podél potoka Semíče.

Podstatná část území je tvořena zástavbou. V jádru Svitávky se nachází její historické jádro s bývalou radnicí a okolními prvně obydlenými domy.

S rozvojem městyse a přílivem obyvatelstva se ve Svitávce staví více rodinných domů. Dle územního plánu obce Svitávka jsou situovány na místo územních rezerv pro rodinné domy. Nové domy jsou stavěny na okrajích městyse většinou na nevyužívaných zemědělských plochách. Součástí zástavby je náměstí, park s vegetací, zahrady aj.

Mimo úřadu městyse nacházející se ve velké Löw-Beerově vile, ve které je i místní knihovna, se zde nachází dále pošta, která je otevřená každý všední den a zdravotnické instituce a to zubní ordinace, dětská lékařka, praktický lékař pro dospělé a veterinární klinika. V souvislosti s lékařskými ordinacemi byla ve Svitávce zřízena lékárna. Mimo jiné je tu i dům s pečovatelskou službou.

Vzhledem k celkově vysokému počtu dětí se v území nachází mateřská škola se dvěma třídami pro děti od 4 do 6 let se zřízenou speciální třídou pro děti do 4 let. Nedaleko mateřské školy se nachází základní devítiletá škola se školní jídelnou a družinou. Dále v již zmiňované velké Löw-Beerově vile je otevřena základní umělecká škola pro hudebně založené žáky.

Co se týče pohostinské činnosti restaurace a kavárna Pod Dubem je jedinou restaurací, která ve Svitávce vaří teplá jídla. Mimo této restaurace jsou tu i místní hostince. Pokud občané či návštěvníci obce touží po troše zábavy, mohou navštívit bowlingový bar.

Navzdory již zaniknuté textilní továrně, se v současné době průmysl ve Svitávce stále rozrůstá. V městyse mnoho fyzický osob podniká na základě živnostenského listu, jejich podnikání, ale není tak významné jako u právnických organizací. Do podvědomí

Svitávky se dostala místní stavební firma FLAMEX stavebniny 2000, spol. s r. o., jejíž činnost se od jejího založení výrazně rozrostla. Mezi další významnější firmy můžeme zařadit například kovovýrobu HÁJEK SIVERA nebo firmu MDLet, s. r. o. zabývající se strojírenskou výrobou, jejíž činnost se v současnosti rozrůstá a zaměstnává stále více pracovníků, a proto byla nucena v blízkosti své působnosti vystavit nové parkoviště.

Přes Svitávku vede železniční trať trasy Brno – Česká Třebová. Navzdory tomu, že na této trati mimo osobních vlaků jezdí i spěšné vlaky, rychlíky, vlaky InterCity¹, EuroCity² a railjety³, zastavují tu pouze osobní vlaky a to z důvodu nízké dojížděky do městyse. Přímo do Svitávky jezdí vlaky místní dopravní linky S2. V rámci IDS JMK do Svitávky jezdí autobusy dopravní linky číslo 253 jedoucí z Boskovic do Velkých Opatovic a naopak a čísla 255 jedoucí z Boskovic do Letovic a zpět. Ve Svitávce se nacházejí čtyři autobusové zastávky.

Kromě železniční a autobusové dopravy přes Svitávku vede hlavní průtah silnice I. třídy čísla 43 vedoucí z Brna do Svitav, velmi malou částí do území zasahuje silnice II. třídy čísla 150. Průjezd přes Svitávku od Boskovic směrem na Letovice nebo Velké Opatovice je možný po silnici III. třídy čísla 37420. Ostatní část území je pokryta místní komunikací. (geoportal.jsdi.cz, 2016)

Městys Svitávka se rozhodl o dopravním značení, které by zabránilo průjezdu kamionů přes centrum městysem a to z důvodu poškození domů a vozovky způsobené otřesy projíždějících kamionů. Po projednání se Policie České republiky a Správa a údržba silnic vyjádřila proti návrhu a došlo k jeho zamítnutí. Vedení městyse s tímto odmítnutím nesouhlasilo, a proto podalo odvolání. Jednání v souvislosti s tímto problémem stále probíhá. (Svitávecké listy, 2016)

¹ InterCity – vlaky pro pohodlné cestování na dlouhé vzdálenosti v rámci České republiky i do zahraničí zastavující jen v nejvýznamnějších stanicích (cd.cz, 2015)

² EuroCity – vlaky pro pohodlné cestování na dlouhé vzdálenosti především do zahraničí, zastavující jen v nejvýznamnějších stanicích (cd.cz, 2015)

³ railjet – vlaky pro komfortní cestování na dlouhé vzdálenosti v rámci České republiky i do zahraničí zastavující pouze v nejvýznamnějších stanicích s nadstandardními službami (cd.cz, 2015)

V současné době má Svitávka vodovod pro veřejnost. Vodovod je v majetku obce a provozován společností VAS a. s. Svitávka je zásobována vodou ze samostatného vodovodu Svitávka. Vodovod je tu už od roku 1991. (prvkjm.aquatis.cz, 2016) Území Sasiny je zásobováno vodou vlastního zdroje, který již je za svou dobou životnosti, proto v únoru roku 2016 bylo vydáno městským úřadem Boskovice územní rozhodnutí o umístění stavby vodovodu Sasina – Svitávka. (Územní rozhodnutí městského úřadu Boskovice, 2016)

V letech 2011–2013 ve Svitávce proběhla výstavba kanalizace spojená s výstavbou čističky odpadních vod, dále jen ČOV. Tento projekt byl částečně financován Evropskou unií a dokončen 20. září 2013. (risy.cz, 2016) V části městyse, konkrétně na Sasině, není kanalizace pro odvádění splaškových odpadních vod. Do budoucna je navržena pro toto území splašková kanalizace a nová mechanicko-biologická ČOV. (prvkjm.aquatis.cz, 2016) Rozvod kanalizace na území nalezneme v příloze 10. Celé území Svitávky je plynofikováno.

8.2.1 Koeficient ekologické stability

Koeficient ekologické stability byl vypočítán, podle Míchala, na základě poměru stabilních a nestabilních ekosystémů. Do stabilních ekosystémů byly zařazeny lesní plochy, vodní plochy a trvalé travní porosty. Do těch nestabilních orná půda a zastavěné plochy. Výměry ploch můžeme vidět v tabulce 2.

Výpočet koeficientu ekologické stability:

$$KES = \frac{40 + 14 + 164 + 65 + 13}{417 + 25 + 87} = \frac{296}{529} = 0,56$$

Z tohoto výpočtu jsme zjistili, že koeficient ekologické stability je 0,56. Jelikož se tento koeficient pohybuje mezi hodnotami 0,1 – 1,0 jedná, se podle Míchala (1985), o intenzivně využívané území zejména zemědělskou velkovýrobou. Oslabení autoregulačních pochodů v ekosystémech způsobuje jejich ekologickou labilitu a vyžaduje vysoké vklady dodatkové energie.

8.3 Terciární struktura krajiny

Ve Svitávce se pořádá mnoho kulturních a společenských akcí. Kulturní dění ve Svitávce zahajuje na začátku roku plesová sezóna a oblíbený dětský karneval. Posledního dubna probíhá tradiční pálení čarodějnic, v květnu pak oslava Dne matek s kulturním programem. Pořadatelem tradičních předpout'ových zábav koncem června je SK Moravan, oddíl kopané. V režii Ochoťnického divadla Svitávka je to Mikulášská nadílka s ohňostrojem, dětská divadelní představení a zájezdy do divadla v průběhu roku. Kalendářní kulturní rok uzavírá adventní koncert. Každým rokem na podzim se zde koná svitávecký jarmark tradičních řemesel.

V průběhu roku se pořádá vítání občánků do života, dále pravidelné měsíční hudební blahopřání občanům k jejich životnímu jubileu v místním rozhlasu a návštěvu oslavenců starších sedmdesáti let s finančním darem.

V městysi působí poměrně dost místních spolků, které se zapojují do pořádání těchto kulturních, společenských i sportovních akcí. Jedním z nich je sbor dobrovolných hasičů ve Svitávce založený roku 1885 za účelem chránit životy i majetek občanů při nebezpečí ohně. (Hruda, 1995) V současné době Sbor dobrovolných hasičů ve Svitávce vyjíždí k nehodám, požárům i povodním. Zasahují nejen ve Svitávce, ale také pomáhají v okolních obcích, pokud je to nutné.

Dalším ze spolků aktivně se zapojujících do kulturního dění ve Svitávce je Ochoťnické divadlo Svitávka, který ve Svitávce působí téměř dvacet let. Mezi pravidelné akce, které ochoťnické divadlo pořádá, patří dětský maškarní karneval, pálení čarodějnic, dětský den, dýňová slavnost, mikulášská nadílka a nově i masopustní průvod spojený s pochováváním basy. Mimo tyto kulturní akce ochoťnické divadlo připravuje různá divadelní představení pro děti a dospělé v místní Sokolovně. Většinu kulturních akcí pořádá ve spolupráci se sborem dobrovolných hasičů.

Významným místním spolkem reprezentující městys Svitávka i na světové úrovni je oddíl sálové cyklistiky (kolové). Oddíl kolové byl založen v roce 1986 MUDr. Pavlem Loskotem při TJ Sokolu Svitávka. Po dokončení výstavby nové tělocvičny při

Základní škola ve Svitávce se v roce 1992 oddíl osamostatnil a zaregistroval se jako samostatný klub sálové cyklistiky Cykloklub isocorp Svitávka. Díky změně generálního sponzora došlo v roce 1999 k přejmenování oddílu na název Mlékárna Olešnice Cykloklub Svitávka a tento název nese dodnes. V roce 2004 byl založen druhý oddíl kolové Sálová cyklistika Svitávka. Zatím největší úspěch v kolové dosáhla dvojice Jiří Hrdlička – Radim Hasoň, která v roce 2008 dokázala získat titul mistrů světa v rakouském Dornbirnu. (kolovasvitavka.cz, 2016)

Z iniciativy místního Mateřského centra Ferda Svitávka, dále jen MC Ferda, vznikla za podpory Jihomoravského kraje, z dotačního programu pro poskytnutí dotací v oblasti Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v roce 2015 a městyse Svitávka *Naučná stezka Svitávka v průběhu věků*. Naučná stezka retrospektivně mapuje historii území dnešní Svitávky. Tvoří jej čtyři informační panely. První je zaměřený na současnost a je umístěn na náměstí Svobody u autobusové zastávky. Připomíná nejen zajímavosti a památky, které se v katastru obce nacházejí, ale i občanskou vybavenost a spolky zde působící. Druhý panel se nachází v parku městyse u Velké Löw-Beerovy vily a vypráví příběh rodiny Löw-Beerů, jejich rod významně ovlivnil vývoj a rozkvět obce. Zajímavostí je samotné provedení panelu - je doplněn obrázky dětí místní základní školy. (naucna-stezka-svitavka.webnode.cz, 2013) Třetí informační panel vypráví pověst o kopci Hradisko a čtvrtý, nacházející se na samém vrcholu kopce, vypráví o vykopávkách a historii kopce.

Trasa je dlouhá asi 1,8 kilometrů a její celkové převýšení je 150 metrů (z toho stoupání asi 100 metrů). První dva úseky (mezi panely č. 1 a č. 2 a panely č. 2. a č. 3) jsou bezbariérové, vedou po asfaltové nebo kamenité cestě s mírným navýšením na konci druhého úseku. Trasa je tedy vhodná i pro kola, kočárky, rodiny s malými dětmi a seniory. Třetí úsek vede lesem na kopec Hradisko. (naucna-stezka-svitavka.webnode.cz, 2013)

Naučná stezka s názvem Svitávka v průběhu věků byla slavnostně otevřena v sobotu 16. listopadu 2013 za přítomnosti především rodin s dětmi a občanů Svitávky. Vznikla z iniciativy MC Ferda, kterému se na ni podařilo získat dotaci 35 000 Kč z dotačního

programu Jihomoravského kraje, což bylo 80 % celkových nákladů. (naucna-stezka-svitavka.webnode.cz, 2013)

Z historických budov ve Svitávce také nalezneme kostel zasvěcený svatému Janu Křtiteli, bývalou textilní továrnu z 19. století, jejímž tehdejším vlastníkem byl Löw-Beer. V té době rodina Löw-Beerových ve Svitávce měla postavenou malou a velkou vilu (viz přílohy 11 a 12), kterou obývali. V současné době je velká Löw-Beerova vila využívána jako úřad městyse Svitávka a knihovna městyse, velký sál nacházející se uvnitř k pořádání kulturních akcí. Malou Löw Beerova vilu vlastní soukromý majitel, který si v ní zřídil zubní ordinaci.

Do Svitávky přijíždí mnoho turistů za účelem navštívit právě Löw-Beerovy vily. Počet návštěvníků se stále zvyšuje. Z tohoto důvodu se zastupitelstvo rozhodlo o zřízení muzea rodu Löw-Beerů, aby se prohlídka kulturní památky rozšířila. (Svitávecké listy, 2016)

Co se týče územní ochrany, tak území městyse Svitávka žádnou svojí částí nespadá do velkoplošných zvláště chráněných území. Nenachází se tedy v žádném národním parku ani chráněné krajinné oblasti. Žádná její část nezapadá ani do soustavy Natura 2000, do které patří ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Severozápadní část území (výběžek Sasiny) spadá do migračně významného území, dále jen MVÚ. Tato území zahrnují oblasti, kde se trvale vyskytují zájmové druhy. Je tedy třeba v rámci MVÚ zajistit ochranu migrační propustnosti krajiny. V rámci územního plánování by tato oblast měla být jeho rozhodovacím hlediskem z důvodu fragmentace krajiny. (ochranaprirody.cz, 2016)

Městys Svitávka spadá do přírodního parku Halasovo-Kunštátsko (viz příloha 13). Tento přírodní park je pojmenován po spisovateli Františku Halasovi, který byl touto krajinou okouzlen tak, že o ní básnil ve svém díle. František Halas pocházel z Kunštátu, kde je také pohřben. Přírodním parkem byl vyhlášen v letech 1980 a 1994. Jeho rozloha je 5 700 ha. Krajina parku je z velké části tvořena lesy a zemědělsky využívanými plochami. V krajině se i rozpínají různé druhy zeleně, teras, kamenic, luk, pastvin, sadů a alejí ovocných stromů. V Halasovo-Kunštátsku žije mnoho obojživelníků jako

ropucha obecná, skokan hnědý, skokan štíhlý, čolek obecný a čolek horský. Dále se tu vyskytuje jestřáb lesní, datel černý, žluna zelená, krahujec, obecný, krkavec velký, ořešník kropenatý, lejsek bělokrký, ťuhýk obecný, ťuhýk šedý, bramboříček černohlavý, křepelka polní a v blízkosti potoků skorec vodní a konipas horský. (prirodniparky.hys.cz, 2014)

9 Identifikace hodnot, limitů a potenciálu území

Na základě krajně-ekologické analýzy území městyse Svitávka jsme zjistili, že co se týče přírodních hodnot území, je Svitávka součástí přírodního parku Halasovo-Kunštátsko. Tato oblast území je tedy limitována obecnou ochranou přírody a krajiny. Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny byl přírodní park zřízen, aby mohlo být stanoveno omezení území, které by vedlo k jeho zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území. Díky právě přírodnímu parku Halasovo-Kunštátsko můžeme říci, že území má rekreační potenciál, který přilákává obyvatelstvo milující pěší turistiku.

V rámci přírodního potenciálu krajiny můžeme mluvit i o vybudované *Naučné stezce Svitávka v průběhu věků*, která byla vytvořena v roce 2015. Je doplněná informačními panely, které dávají návštěvníkům možnost přiblížit si historii jak krajiny, tak území. V souvislosti se zvýšením počtu turistů navštěvující stezku končící na jediném kopci ve Svitávce (Hradisko), se do budoucna uvažuje o výstavbě kapličky na kopci. V této souvislosti by se jednalo již o vyzdvižení kulturních hodnot území.

Svitávka má ale daleko větší kulturní potenciál než rekreační. A to z důvodu slavných Löw-Beerových vil, malé i velké, z počátku 20. století. (low-beerovy-vily.cz, 2014) Obě vily jsou prohlášeny za kulturní památku ministerstvem kultury. Památkou jsou od roku 1996. (monument.npu.cz, 2016) Tyto vily jsou spojeny s Brněnskou vilou Tugendhat. V roce 2014 byla vydána publikace s názvem *Löw-Beerovy vily a historie jedné podnikatelské rodiny* a v roce 2015 vyšel zfilmovaný krátký film o historii vil.

Díky publikaci a filmu se vily dostaly více do podvědomí jak místních občanů, tak i lidí z okolí až Brněnska. Počet turistů se stále zvyšuje, a proto bylo rozhodnuto o rozšíření prohlídky vil výstavbou muzea Löw-Beerů.

V souvislosti s rozvojem a využitím krajiny v městyse proběhlo během roku 2015 dotazníkové šetření „*Vize rozvoje městyse Svitávka*“ určena obyvatelstvu Svitávky. V tomto dotazníku se občané mohli vyjádřit k budoucímu rozvoji městyse. Výsledky tohoto šetření zpracovali architekti zabývající se prací pro města a obce.

(cityupgrade.cz, 2016) Z ankety byly zpracovány návrhy budoucího rozvoje týkající se nové cyklistické a turistické cesty, propojky pro pěší, propojky pro pěší v městyse, bytové zástavby v lokalitách Na Záhonech, V Domkách, Bahnička, Za Sebránkem, tradice sadařství a ovocnářství, nedostavěné nacistické dálnice A88, rodiny Löw-Beerových ve Svitávce, Hradiska, vody ve Svitávce, židovství a Boskovic, obnovy sakrálních staveb v krajině, úpravy a obnovy parku Löw-Beerů, úpravy ulice Hybešova, náměstí Třebízského a okolí kostela, objektu fary a jejího dvora, nové sportovní haly základní školy a venkovního sportoviště, celkové úpravy náměstí spojenou s domem lékařů, bývalým kinem a pensionem, veřejného sadu a okolí splavu u vodní elektrárny, úpravy ulice Mezimostí a nové lávky pro pěší, klášterního dvora, úpravy ulice Josefa Slavíčka, domovu seniorů, mistrovského domu, vlněny, koupacího biotopu v místě bývalého koupaliště, úpravy ulice Jiráskova v okolí, úpravy hřbitova a nové smuteční síň, Mateřské školy a jejího okolí, nové bytové výstavby mezi ulicemi Školní a Palackého, parkování v ulici Školní, pošty, úpravy úvozové cesty a posezení u křížku, okolí rybníčku u potoka Semíče, problematického místa přechodu železnice a silnice na Sasině, přírodního koupání v tůních řeky Svitavy, lokálního centra Za Sebránkem u křížku, a Bike Parku. (svitavka.cityupgrade.cz, 2016)

10 Diskuse

Jak se dalo předpokládat, většina občanů je hrdá na historické jádro městyse spojené jak s rodinou Löw-Beerů, tak s kopcem Hradisko. Do roku 1958 na kopci Hradisko stávala kaple svatého Ducha. Od té doby zůstává kopec napospas přírodě. Architekti společnosti City Upgrade zpracovali na návrhy občanů zjištěné z dotazníkového šetření vizi, která je zaměřena na zvyšování historického jádra městyse Svitávka. Podle občanů by mělo dojít k odlesnění horní části kopce, který dříve býval holý. Další myšlenkou bylo, že z původních kamenů nacházejících se na Hradisku by byla postavena kaple, která by připomínala původní kapli sv. Ducha. (svitavka.cityupgrade.cz, 2016)

Návrh na odlesnění kopce je naprosto zbytečný. Jak můžeme vidět v příloze 14, vrch kopce Hradisko je již poměrně holý, není tedy nutné další odlesňování. Co se týče postavení nové kaple, návrh je zdařilý ovšem výstavba menší rozhledny by mohla poutat větší pozornost příchozích turistů či místních lidí. Ve spodní části by se nacházelo muzeum s historickými údaji vážící se k samotnému kopci, kapli svatého Ducha a hradu, který zde kdysi býval. Horní část této rozhledny by návštěvníkům otvíral výhled na okolní obce a krajinu. V rámci výstavby nové rozhledny na kopci by se jednalo o zvýšení civilizační hodnoty území. Tato výstavba by tedy byla hrazena z dotace Evropské unie, z integrovaného regionálního operačního programu vytvořeného pro programové období 2014–2020. 70 % celkové částky by bylo pokryto z této dotace. Celková finanční částka na výstavbu rozhledny by byla 4 500 000 Kč, městys by tedy musel zbylou část pokrýt ze svého rozpočtu.

Právě na kopci Hradisko končí již zmíněná Naučná stezka „*Svitávka v průběhu věků*“. Ve výsledcích vize o rozvoji naučné stezky nebyla ani zmínka. Naučná stezka je za příznivého počasí relativně často navštěvována. Bylo tedy vcelku pravděpodobné, že se občané v dotazníku vyjádří o jejím rozvoji či úpravě. To se ale nestalo. Nicméně kdyby došlo k jejímu rozšíření, kdy by z vrcholu kopce vedla po silnici určenou pro pěší a končila by na Sasině, před vstupem do přírodního parku Halasovo-Kunštátsko, byla by doplněna informačními panely o přírodním parku, historii Svitávky a jejích zajímavostech, určitě by mnoho turistů přilákala. Čímž by se zviditelnil i tento přírodní

park jak pro turisty tak i občany, jejíž většina o výskytu tohoto parku ani netuší. V příloze 15 můžeme vidět návrh rozšíření naučné stezky. Současná stezka je zvýrazněna modrou barvou a nový návrh jejího rozšíření je zvýrazněn barvou červenou. Stávající stezka je dlouhá 1,8 kilometrů, její rozšíření by ji přidalo o 3 km více. Celá stezka by tedy měřila téměř 5 km. Zeleným křížem je na trase zvýrazněno umístění nových informačních panelů. Návrhy vzhledu a obsahu informačních panelů jsou v příloze 16 – 20. Nové informační panely začínají označením číslem 5 jako návaznost na stávající panely, které končí číslem 4. Tímto návrhem by se zvýšil turistický potenciál městyse. Toto rozšíření by bylo financováno dotací integrovaného regionálního operačního programu vytvořeného pro programové období 2014-2020. Jednalo by se o prioritní osu 3 zaměřenou na veřejné prostranství s cílem navržení této nové pěší trasy. Finanční částka potřebná na úpravu této trasy by byla 70 000 Kč, za předpokladu pokrytí nákladů alespoň ze 70 % dotací by obec musela na toto rozšíření poskytnout částku 21 000 Kč ze svého rozpočtu.

Jak již bylo zmíněno na začátku diskuse, obyvatelé by rádi zveličili působení rodiny Löw-Beerů ve Svitávce. S tím již městys započal výstavbu muzea ve velké Löw-Beerově vile. Jedním z dalších návrhů této práce je historické provádění s výkladem o této rodině formou divadelního představení v dobových kostýmech. Tento návrh by mohly využít i školy v okolních obcích. Většina dětí si z obyčejného vyprávění příliš mnoho informací neodnese, proto by provádění s historickým kontextem s postavami zastupujícími rodinu Löw-Beerů přilákalo jak návštěvníky mladšího věku, tak turisty z okolí, kterým by tento výklad zpestřil jejich výpravu do Svitávky. Tyto prohlídky by neprobíhaly každý den, a tak by se o tento výklad zasloužila činnost Ochotnického divadla ve Svitávce, které by tuto prohlídku vzalo do svých kompetencí.

Jedním z výsledků dotazníkového šetření, který se rozhodně nepředpokládal, byla výstavba bike parku. I když se městys snaží vyhovět co nejvíce obyvatelům, aby se tu cítili dobře a projevíli určitou sounáležitost s místem, jedná se o návrh jen pro určitou skupinu lidí, které tato zábava baví. S určitostí lze říci, že do této skupiny nepatří ani třetina obyvatelstva. Proto výstavba bike parku by bylo zcela zbytečná.

Za kopcem Hradisko se rozléhá krajina nedotčená urbanizačními vlivy. Touto částí krajiny protéká potok Semíč a nachází se tu rybník. Okolo této části rybníka je krajina ve vyšším území pokryta jehličnatými a listnatými lesy, trvalé travní porosty a zbylá část je tvořena zemědělsky nevyužívanou půdou. V souvislosti s přílivem obyvatelstva a rozrůstající se zástavbou by mohlo dojít ke snižování množství těchto přírodních ploch, čímž by se zvyšoval koeficient ekologické stability. Proto je optimální návrhem řešení rozrůstajících se urbanizovaných ploch toto území dát pod legislativní obecní ochranu této části krajiny. Území, které by pod tuto ochranu spadalo, je vyznačeno v příloze 21. Byl by tu zřízen přírodní park, proto by toto území bylo dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny chráněno před zničením, poškozením nebo rušením jeho stavu.

Množství alejí ve Svitávce mi přijde nedostačující. Aleje či stromořadí vytvářejí dostupné prostředí pro mnoho biologických druhů a utvářejí příjemný vzhled městyse. Jak bylo již zmíněno, ve Svitávce se nachází pouze jedna alej a tři stromořadí, které povětšinou nejsou ani úplné. Proto navrhuji výsadbu zcela nové aleje podél silnice č. 37420 při vjezdu do samotného městyse Svitávka. Návrh možné nově vysazené aleje můžeme vidět v příloze č. 22. Tato alej by byla tvořena stromy druhu jasan ztepilý, byla by dlouhá 100 m, tvořená 20 stromy na levé a 20 stromy na pravé straně, které by mezi sebou měly rozestupy od 5 – 6 metrů. Tato alej by mohla být považována za přírodní dominantu městyse, která by jej zastupoval na jednom z jeho konců.

Z koeficientu ekologické stability podle Míchala, bylo zjištěno, že Svitávka je územím intenzivně využívaný zemědělskou činností. I když je tu činnost zemědělská prováděna, s výsledkem nesouhlasím. V okolí se vyskytují obce s mnohem větším potenciálem zemědělské činnosti. Městys Svitávka považuji za místem využívané rovnoměrně urbanizací i zemědělstvím. Nesouhlas je stanoven z důvodu nevyužívaných zemědělských ploch, které jsou ponechány na pospas přírodě. Svitávka zaostává v průmyslové výrobě, což ovšem není žádný problém spíše naopak. Nemusí se potýkat s problémy, které s průmyslovou výrobou vznikají.

11 Závěr

Jak bylo zmíněno na začátku, tato práce byla zaměřena na zhodnocení území městyse Svitávka. Městys Svitávka byl v práci nejdříve identifikován v rámci jeho polohy a základních charakteristik. Vyhodnocení hodnot území bylo provedeno na základě analýzy krajinné struktury území a to primární, sekundární a terciární.

Z hodnocení primární struktury jsme zjistili, že se jedná o zemí ležící v Hercynském systému. Území je z největší části tvořeno pískem a štěrkem s velkou převahou půdního typu fluvizem modální. Dále jsme zjistili, že se území nachází v mírně teplém klimatickém regionu a také to, že tímto územím protékají potoky Semíč a Sebránek a řeka Svitava. V neposlední řadě jsme se dozvěděli, že území dle fyto geografického členění patří do oblasti mezofytika a leží na pomezí Brněnského a Svitavského bioregionu.

Z analýzy sekundární struktury víme, že se v současné době počet obyvatel začíná zase rozrůstat. Z údajů Českého statistického úřadu byl proveden nástin vývoje obyvatelstva, jehož graf můžeme vidět v příloze 17, který má do budoucna rostoucí tendenci. V této souvislosti byla navržena obecná ochrana části území před urbanizovanou zástavbou z důvodu zachování krajinných prvků ve Svitávce. Z poslední terciární analýzy území jsme identifikovali potenciál území. Ten je z části rekreačního a turistického charakteru z důvodu zásahu přírodního parku Halasovo-Kunštátsko do zkoumaného území a nově vystavěné naučné stezky. Území ale převládá s kulturním potenciálem a to díky kulturním památkám vystavěným v 19. století a to malé a velké Löw-Beerově vile.

Cílem práce bylo zhodnocení možnosti využití krajinného plánu v plánovacím systému České republiky. Na základě vytvoření krajinného plánu, mohou být posuzovány výstavby a realizace různých projektů, které jsou v kompetenci státu. Jedná se například o realizaci železniční tratě, silnic apod. V tomto případě nám krajinný plán umožní konkretizovat krajinné prvky nacházející se na místě výstavby, které celý proces realizace projektu mohou ovlivnit. Proto by bylo vhodné legislativní opatření, které by zavedlo povinné vytváření krajinného plánu každou obcí pro usnadnění práce v plánovacím systému České republiky.

V aplikační části byl rozebrán proces tvorby plánu, jehož následná realizace by spadala do kompetencí geograficky zaměřené oblasti lidí, jejichž úkolem by bylo vytvoření krajinného plánu v mapové podobě.

Zhodnocení zkoumaného území, na kterém byl zdokumentován proces tvorby plánu, bylo provedeno. V práci byly také identifikovány hodnoty, limity a potenciál území a navrhnutá opatření ochrany území a návrhy k budoucímu rozvoji území a zvyšování jeho potenciálu.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

Literární zdroje

Atlas krajiny České republiky: Landscape atlas of the Czech Republic. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 2009.

BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století.* 1. vyd. Praha: Grada, 2007.

CULEK, Martin a Vít GRULICH. *Biogeografické členění ČR.* 2010.

DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN (eds.). *Zeměpisný lexikon ČR.* Vyd. 2. Brno: AOPK ČR, 2006.

DUFEK, Pavel.: *Velkostatkové pivovary a první pozemková reforma: nástin vzájemných interakcí Státního pozemkového úřadu a velkostatkářských majitelů pivovarů.* Kvasny Prum. 62, 2016, č. 2, s. 52–55

ERNOUŠKOVÁ, Dagmar (ed.). *Löw-Beerovy vily a historie jedné podnikatelské rodiny.* Boskovice: MAS Boskovicko Plus, 2014.

Evropská úmluva o krajině. 2000.

GOJDA, Martin. *Archeologie krajiny: vývoj archetypů kulturní krajiny.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2000.

HRUDA, Radoslav. *110 let trvání sboru dobrovolných hasičů ve Svitávce.* Svitávka, 1995.

JANČURA, Peter (2005): Aktuálne problémy krajinného plánovania. In DRESLEROVÁ, Jaromíra a Petra PACKOVÁ (eds.). *Ekologie krajiny a krajinné plánování: příspěvky z konference CZ-IALE konané dne 14.-16. září 2006 v Lednici, Česká republika. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce pro Českou společnost pro krajinnou ekologii, regionální organizaci CZ-IALE, 2006.*

KOLEJKA, Jiří (1992): Digitální model krajiny – pojem, konstrukce a použití. In HERBER, Vladimír (ed.). *Fyzická geografie - vzdělávání, výzkum, aplikace: příspěvky z*

20. výroční konference Fyzickogeografické sekce České geografické společnosti konané 11. a 12. února 2003 v Brně. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. Fyzickogeografický sborník.

KOPPLIN, Monika (Hrsg.), Im Zeichen des Drachen. *Von der Schönheit chinesischer Lacke*. Hommage an Fritz Löw-Beer, Stuttgart 2006, s. 12

KREJCAR, Pavel. *Významné osobnosti*. Městys Svitávka, 2012.

KULHAVÝ, František. *Dějinný vývoj v legislativě a praxi krajinného plánování. Koncepte uceleného krajinného plánování: sborník konference, Lednice na Moravě 19. - 21. června 2000*. Brno: Dům techniky Brno, 2000, 189 s.

KUPKA, Jiří a Ivan VOREL. *Krajinný ráz: Identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Praha: ČVUT, 2011.

LIPSKÝ, Zdeněk, 1998, dotisk 1999: *Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů*. Karolinum, Praha,

LOKOČ, Radim a Michaela LOKOČOVÁ. *Vývoj krajiny v České republice*. 1. vyd. Brno: Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2010.

KNIES, Jan. *Vlastivěda moravská*. II. Místopis. Boskovický okres. Musejní spolek. Brno, 1904.

MAIER, Karel a kolektiv. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012.

MARADA, Petr. *Zvyšování přírodní hodnoty polních honiteb: analýza polních honiteb včetně zdravotního stavu zvěře, postupy při obnově a péči o krajinné prvky, dotace na realizaci jednotlivých opatření*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011.

MATĚJÍČEK, Dalibor (ed.). *Tematický atlas Jihomoravského kraje*. 2. vyd. Šumperk: JENA, 2013.

MIKLÓS, László a Zita IZAKOVIČOVÁ. *Krajina ako geosystém*. 1. vyd. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1997.

MÍCHAL, I., 1985. *Ekologický generel ČSR*, Terplan Praha a GgÚ ČSAV Brno.

MÍCHAL, I., 1994. *Ekologická stabilita*. 2. rozš. vyd. Brno: Veronica, 1994

MORAVEC, Jaroslav a kolektiv. *Fytocenologie (nauka o vegetaci)*. Academia, Praha, 1994.

NARANG, Shipra a kolektiv. *Inclusive and sustainable urban planning: a guide for municipalities*. Nairobi: UN-HABITAT, 2007.

NEPOMUCKÝ, Petr a Alena SALAŠOVÁ. *Krajinné plánování*. Ostrava: Vysoká škola báňská, 1996.

SKLENIČKA, Petr. *Základy krajinného plánování*. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003.

SIMON, Jaroslav a Stanislav VACEK. *Hospodářská úprava lesů: výkladový slovník hospodářské úpravy lesů*. Vyd. 1. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2008.

Svitávecké listy. Městys Svitávka. Březen, 2016.

Územní plán obce Svitávka.

VYMĚTALÍK, Jan. Německá průběžná dálnice Vídeň – Vratislav. *Vlastivědné listy Boskovicka* č. 4/2010, roč. 18 (23), str.4.

WILKE Torsten, Jens SCHILLER A Monika KÖNZE. *Landscape planning for sustainable municipal development*. German Federal Agency for Nature Conservation, 2002.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.

Elektronické zdroje

Bufo bufo. *Petr-balej.wz.cz*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://petr-balej.wz.cz/nase-herpetofauna/bufo-bufo-juv.jpg>

City Upgrade – architekti pracující pro města a obce. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.cityupgrade.cz/>

CRR – Mapový server. [online]. 9. 4. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: http://mapy.crr.cz/tms/crr_a/admin/index.php#c=3617307%252C5487337&z=7&l=ajax_admin,ajax_admin_zsj,ajax_admin_obce,ajax_admin_zabaged&p=&hs=1&

CULEK, Martin. Biogeographical Division of the Czech Republic. *Journal of Landscape Ecology* [online]. 2007, roč. 0, čís. 0. Dostupné z: <http://mendelu.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00146.pdf>

Druhy vlaků. *České dráhy, a. s.* [online]. 28. 4. 2015 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.cd.cz/vnitrostatni-cestovani/nase-vlakky/-3528/>

Ela Švabinská. *Osobnosti regionu*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.osobnostiregionu.cz/images/osobnosti/_osoby/110/900x600/svabinsk%C3%A1%20ela.jpg

Evropská úmluva o krajině. *Ministerstvo životního prostředí*. [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva

Geologická mapa 1:50 000. *Česká geologická služba*. [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/geocr_50/

Geoportal – Svitávka. *GEOSENSE*. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.geosense.cz/geoportal/svitavka/>

Hubert Kovařík. Moravská galerie Brno. Dostupné z: <http://www.prahapress.cz/hubert-kovarik-keramika-art-deco-na-morave.html>

Hydrogeologická rajonizace. *Česká geologická služba*. [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: http://mapy.geology.cz/hydro_rajony/

Kolová Svitávka: O nás [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné také z: <http://www.kolovasvitavka.cz/salova-cyklistika-svitavka/>

Kolová Svitávka: Úspěchy [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné také z: <http://www.kolovasvitavka.cz/uspechy-kolove/>

Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje. *Fontes, úprava životního prostředí, ekologické a vodohospodářské projekty: 6.4 – Přírodní parky.* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://www.fontes.cz/koncepce1/etapa1/mapy/64_prirodni_parky.pdf

Krajinný ráz a výstavba. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.* [online]. 15. 3. 2016 [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajinny-raz-a-vystavba/>

KREJCAR, Pavel. *Historie a současnost městyse Svitávka.* Boskovické noviny č. 3/2007, roč. III., str. 6. Dostupné z: http://www.mestys-svitavka.cz/e_download.php?file=data/editor/53cs_15.pdf&original=clanek.pdf

Löv-Beerovy vily. *Löv-Beerovy vily.* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.low-beerovy-vily.cz/low-beerovy-vily/>

Mapy.cz. [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: <https://mapy.cz/letecka?x=16.6030409&y=49.5067963&z=15>

Mapy Google: *Svitávka* [online]. [cit. 2015-12-04]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Svit%C3%A1vka/@50.0029546,14.3317252,7z/data=!4m2!3m1!1s0x47127d13521d6fd9:0x9eda6350e76ca426>

Migrační koridory. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/migracni-koridory/>

Národní programy. *Ministerstvo životního prostředí.* [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/narodni_programy

Nemovité památky. *Národní památkový ústav.* [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/pamfond/list.php?hledani=1&KrOk=&HiZe=&VybUzemi=1>

*&sNazSidOb=Svit%Elvka&Adresa=&Cdom=&Pamatka=&CiRejst=&IdCis=&Uz=B
&PrirUbytOd=3.5.1958&PrirUbytDo=19.4.2016*

PELC, František a Jan PLESNÍK. Příroda a krajina v České republice a jejich přizpůsobení změnám podnebí. *Ochrana přírody*. [online]. 1. 9. 2009 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/priroda-a-krajina-v-ceske-republice-a-jejich-prizpusobeni-zmenam-podnebi/>

Popisy vodovodů a kanalizací v obcích (karty obcí). *Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje*. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: [http://prvkjm.aquatis.cz/PRVK%20Blansko/A.3%20Popisy%20vodovodu%20a%20kanalizaci%20v%20obcich%20\(karty%20obci\)/Default.htm](http://prvkjm.aquatis.cz/PRVK%20Blansko/A.3%20Popisy%20vodovodu%20a%20kanalizaci%20v%20obcich%20(karty%20obci)/Default.htm)

Povodně. *Zapletalovi.eu: Historické fotografie Svitávka*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.zapletalovi.eu/josef/galerie_svitavka/displayimage.php?pid=498&fullsize=1

Program péče o krajinu. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky*. [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>

Program rozvoje venkova. *Strukturální fondy EU*. [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>

Program rozvoje venkova ČR na období 2014 – 2020. *Dotace, eAGRI*. [online]. [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/>

Prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE*. [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

Projekty EU. *RISY.cz*. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/projekty-eu/detail?Id=37297>

Přírodní parky jižní Moravy – Halasovo kunštátsko. *Lipka – pracoviště Rychta*. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://prirodniparky.hys.cz/halasovo-kunstatsko/>

R43/část 03. *Dalnice.com: MAPY – Interaktivní automapa*. [online]. 10.12.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.dalnice.com/mapy/automapy/r43/usek_03/r43_usek_03.htm

Razítko RAB s podpisem ing. Hanze Lorenze. *Dalnice.com*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.dalnice.com/historie/planovani/nem_u_nas/ext/razitko.jpg

RISY.cz: Obce - Svitávka [online]. [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=582441>

Silniční a dálniční síť ČR. [online]. 1.1.2016 [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://geoportal.jsdi.cz/flexviewers/Silnicni_a_dalnicni_sit_CR/

Svitávka – Vize rozvoje městyse. *City Upgrade Architekti*. [online]. 01.2016 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.svitavka.cityupgrade.cz/vize.php>

Svitávka v průběhu věků [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné také z: <http://naucna-stezka-svitavka.webnode.cz/>

Svitávka znak. *Wikimedia Commons*. [online]. 5. 10. 2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png

SYNEK, M., SEDLÁČKOVÁ, H., VÁVROVÁ, H. *Jak psát diplomové a jiné písemné práce*. VŠE v Praze, Fakulta podnikohospodářská, 2002, 59 s. Dostupné z <http://fph.vse.cz/att/dp.pdf>

Územní rozhodnutí městského úřadu Boskovice o umístění stavby vodovod Sasina-Svitávka, číslo jednací DMBO 898/2016. Dostupné z: [http://ssl.boskovice.cz/Gordic/Ginis/App/UDE01-Boskovice/\(S\(kk1502mqa40t035ysvoil4o0\)\)/Dokument.aspx?file=MUBO0B0EU0HH&pc=0&filepri=MUBO0B0EU0HH](http://ssl.boskovice.cz/Gordic/Ginis/App/UDE01-Boskovice/(S(kk1502mqa40t035ysvoil4o0))/Dokument.aspx?file=MUBO0B0EU0HH&pc=0&filepri=MUBO0B0EU0HH)

Výstupní objekt VDB. *Český statistický úřad*. [online]. 26.3.2011 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvoch=&zo=N&pvo=OTOB115&vyhltext=&krok=5&nahled=N&sp=N&nuid=&zs=&skupId=&katalog=30782&verze=-1&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&u=v97__VUZEMI__43__582441&&str=v97&rouska=true&clsp=null

Výstupní objekt VDB. *Český statistický úřad*. [online]. [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&zo=N&pvo=SLDHLCU&nahled=N&sp=N&katalog=31674&verze=-1&z=T&f=TABULKA&filtr=G~F_M~F_Z~F_R~F_P~_S~_null_null_&str=v7&u=v7__VUZEMI__43__582441

Z 19. století. *Mapy.cz*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <https://mapy.cz/19stoleti?x=16.5948280&y=49.5029949&z=13>

Základní. *Mapy.cz*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.6112216&y=49.5050293&z=14>

Živel Ohně. *Ambra-tarot*. [online]. 2010 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://ambra-tarot.webnode.cz/zivel-ohne/>

Přílohy

Příloha 1: Poloha Svitávky v rámci České republiky (zdroj: Mapy Google, 2016)

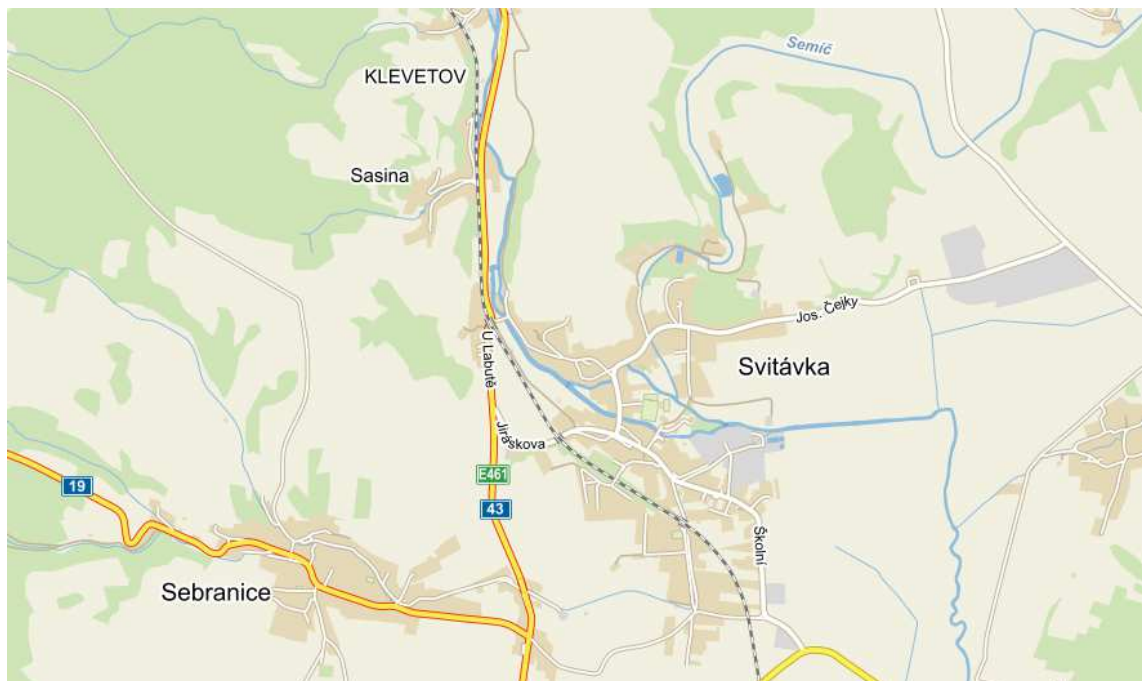
Příloha 2: Základní sídelní jednotky městyse Svitávka (zdroj: CRR – Mapový server, 2016)

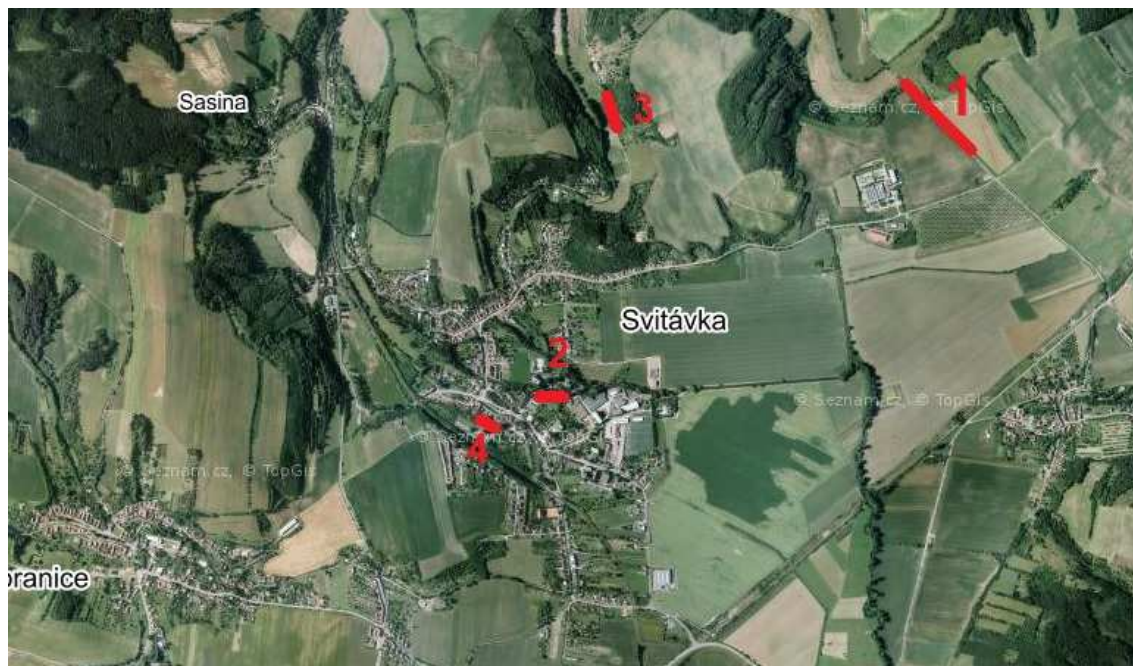
Příloha 3: Mapa Svitávky z 19. století (zdroj: Mapy.cz - Z 19. století)

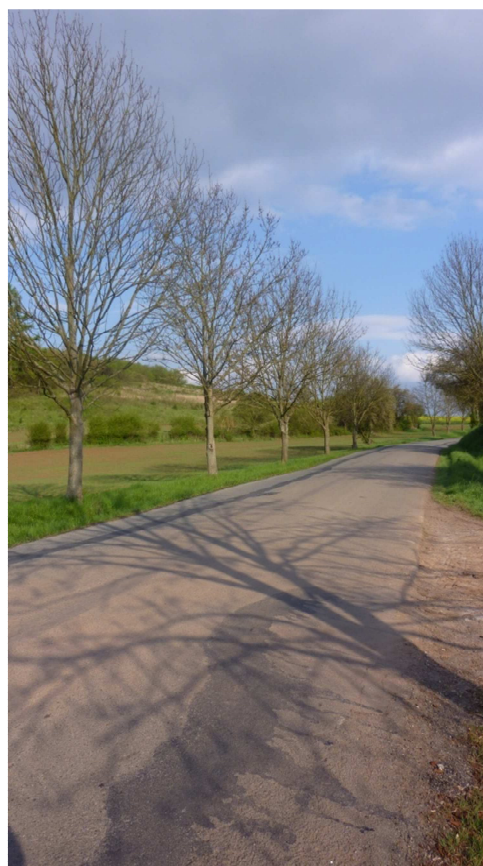
Příloha 4: Současná mapa Svitávky (zdroj: Mapy.cz - základní, 2016)

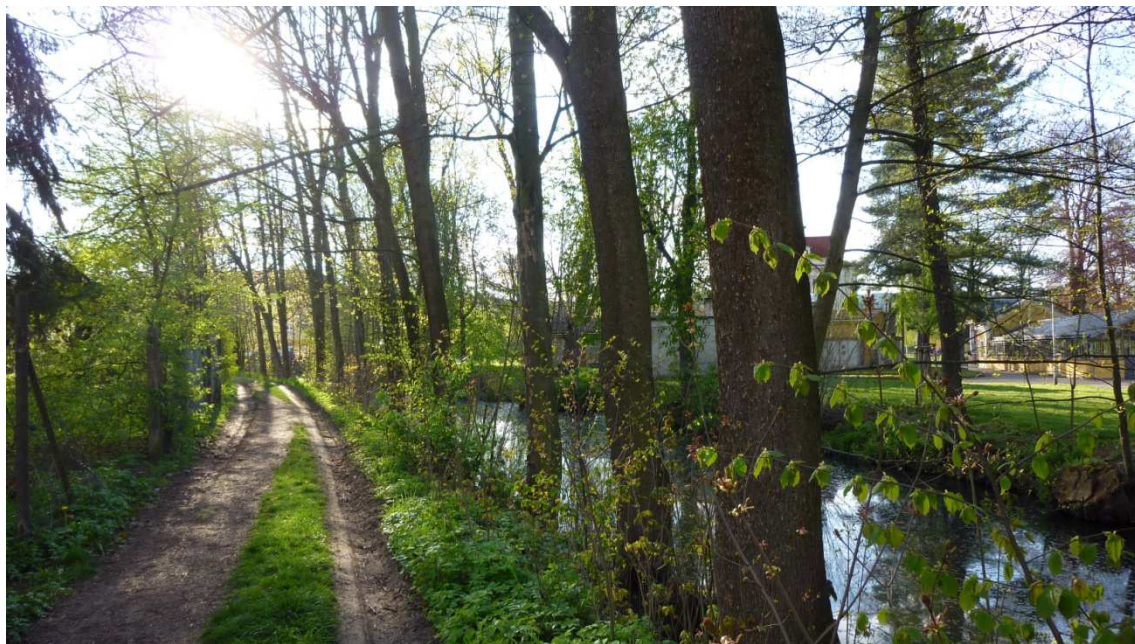
Příloha 5: Aleje a stromořadí ve Svitávce (mapy.cz, 2016 – vlastní zpracování)

Příloha 6: Alej podél silnice vedoucí do obce Míchov (vlastní fotografie)

Příloha 7: Stromořadí podél řeky Svitavy (vlastní fotografie)

Příloha 8: Stromořadí podél rybníka (vlastní fotografie)

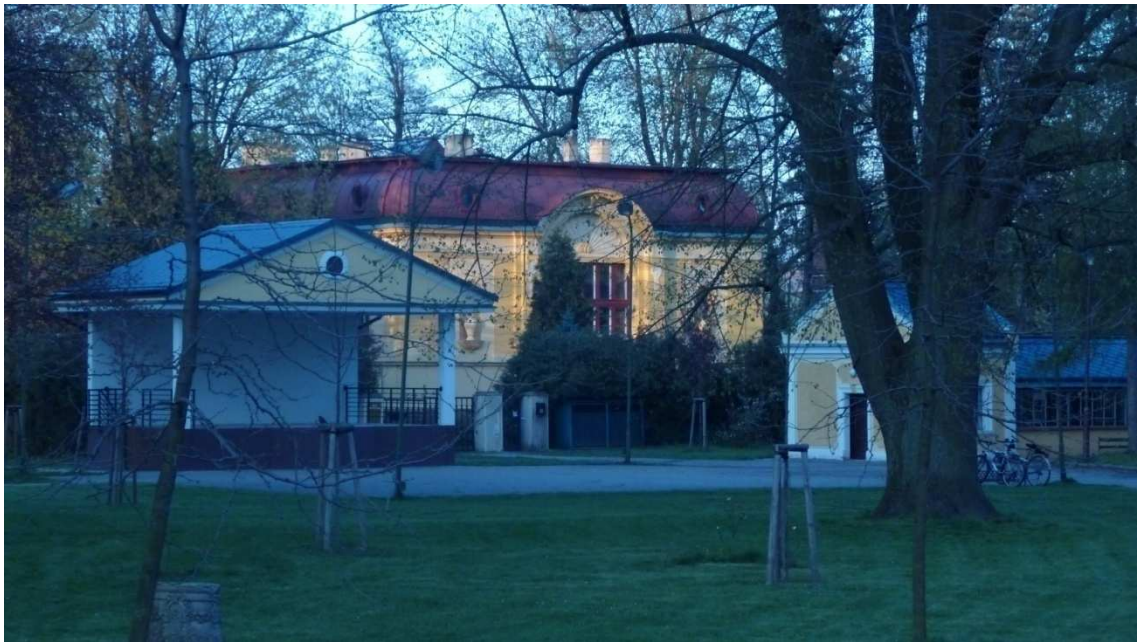
Příloha 9: Stromořadí před vstupem na hřbitov (vlastní fotografie)

Příloha 10: Kanalizace ve Svitávce (zdroj: Geosense Geoportál, 2016)

Příloha 11: Malá Löw-Beerova vila ve Svitávce (vlastní fotografie)

Příloha 12: Velká Löw-Beerova vila ve Svitávce (vlastní fotografie)

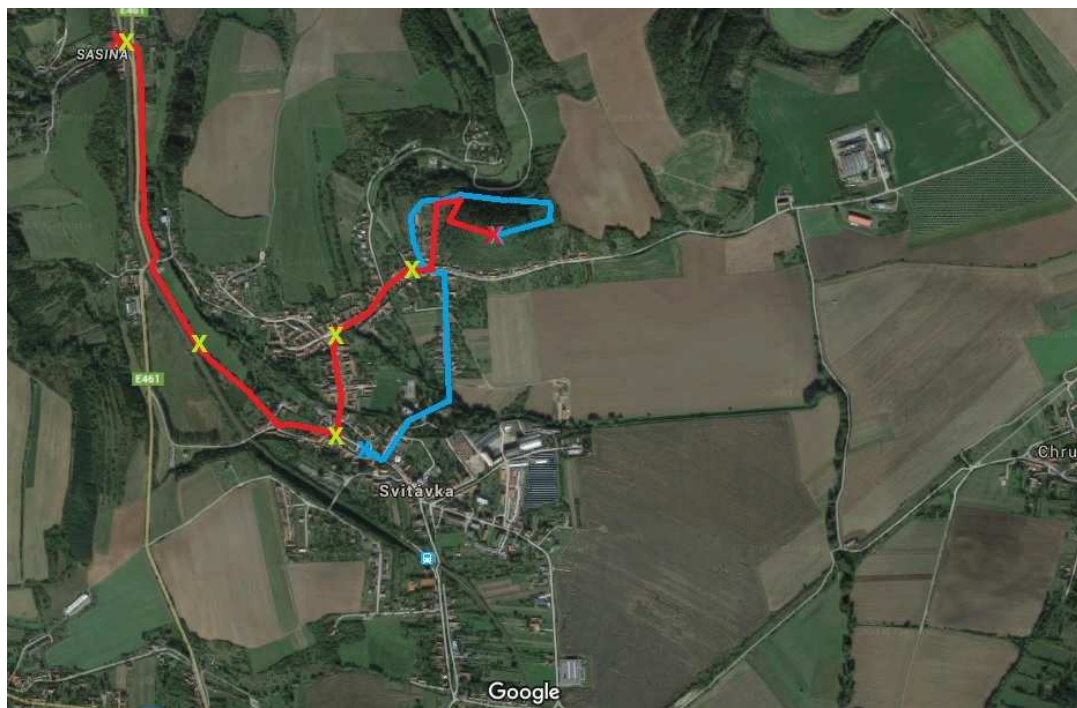
Příloha 13: Přírodní park Halasovo Kunštátsko ve Svitávce (zdroj: Fontes, 2004 – aktualizované)

Příloha 14: Kopec Hradisko (vlastní fotografie)

Příloha 15: Návrh rozšíření naučné stezky (Mapy Google, 2016 – vlastní zpracování)

Příloha 16: Informační panel Naučné stezky č. 5 (vlastní zpracování za pomoci citovaných zdrojů)

5 Naučná stezka

Svitávka byla velmi často zasahována živelnými pohromami, hlavně povodněmi, kdy řeka často měnila směr a zaplavovala náměstí. Roku 1690 se Svitávka potýkala s velkou vodou, která dosahovala až po okna.

historické fotografie
obce Svitávka

Přírodní katastrofy

Chrám Páně svatého Jana Křtitele, který je obklopen mohutnou zdí byl zbudován v roce 1703 opatem kláštera Hradištského. Vyhořel ale 10. září 1793 a byl znovu opraven. Roku 1834 byla věž kostela roztržena bleskem, ovšem byla znovu opravena do současné podoby.

S dalšími požáry se Svitávka setkala v roce 1718, kdy vyhořela všechno obilí jak zimní, tak jarní. Po dvě léta zde panovala velká sucha a nebyla žádná úroda. Roku 1793 vyhořelo náměstí i s radnicí, kostel, škola a fara. Celkově 50 čísel.

Svitávka znak. Wikimedia Commons. [online]. 5.10.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png

KNIES, Jan. *Vlastivěda moravská. II. Mistopis. Boskovický okres.* Musejní spolek. Brno, 1904.

Živel Ohně. *Ambra-tarot*. [online]. 2010 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://ambra-tarot.webnode.cz/zhivel-ohne/>

Povodně. *Zapletalovi.eu: Historické fotografie Svitávka*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.zapletalovi.eu/joseff/galerie_svitavka/displayimage.php?pid=498&fullsize=1

Příloha 17: Informační panel Naučné stezky č. 6 (vlastní zpracování za pomoci citovaných zdrojů)

6
Naučná stezka

Významní lidé ve Svitávce

Eliška Švabinská (1878-1967)
Autorka románu *Vzpomínky z mládí*, ve kterém popisovala životní příběhy svých předků ze Svitávky, kam sama ráda jezdila za svými kamarády a známými.

Jaroslav Dvořáček (1908-1980)
Narozený na Sasině. Jeho kreslířské nadání jej přivedlo do učení na písmomalíře. Nejčastějšími jeho tématy jsou práce lidí na polích, odpočinek a rodinný život.

Zdeněk Palcr (1927-1996)
Narodil se ve Svitávce. Byl výtvarníkem. Kromě sochařské tvorby vytvářel i filmové plakáty. Podílel se na opravě a restaurování sgrafitového pláště litomyšlského zámku.

František Halas, st. (1890-1960)
Vstoupil do historie jako literát. Narodil se na Sasině. Pracoval jako textilní dělník ve Svitávce a v Brně. Autorem knih *Kemka*, *Bez legend a Máje a prosince*.

Ludvík Švancara (1894-1918)
Narozen do rodiny svitáveckého obuvníka. Na italské frontě vstoupil do legie a během bojů na Montellu ho zajali. Byl označen za zrádce a společně s dalšími pěti českými legionáři popraven. Na jeho památku je ve Svitávce po něm pojmenována ulice.

František Řepka (1890-1942)
Do Svitávky přišel v roce 1912 a stal se řídícím učitelem na obecné škole. Rozvinul činnost místního Sokola. Byl náčelníkem sokolské župy Krále Jiřího. Za svoji činnost byl roku 1941 zatčen gestapem. Byl odvezen do Osvětimi, kde podlehl smrti.

Fritz Löw-Beer (1906-1976)
Patřil k prvním sběratelům asijského umění v Evropě. Narodil se ve Svitávce. V dospělosti s svým mercedesem podnikal cesty po celé Evropě.

Josefa Vejrychová (1851-1937)
Narozena ve Svitávce. Nejvíce ji proslavily dvě prozaické knihy: *Jak bývalo v Kozlově* a *Za starých časů*.

Leopold Špulák (1923-1950)
Narozen ve Svitávce. Stal se sólovým flétnistou v české filharmonii. Zemřel na tuberkulózu a je pohřbený v svitáveckého hřbitova.

Max Löw-Beer (1829-1887)
Syn Moses, který byl zakladatelem firmy Moses Löw-Beer vyrábějící ve Svitávce vlněnou přízi. Tento podnik, který zdědil rozšířil ve významnou vlnářskou firmu. Hlavní sídlem firmy byla Velká vila ve Svitávce.

Hubert Kovařík (1888-1958)
Po vzniku Československa se stal spoluzakladatelem Kunštátské keramiky. Ve Svitávce na ulici Fr. Řepky č. 258 si zřídil vlastní Umělecko keramické dílny Hubert Kovařík.

P. Jan Dokulil (1910-1974)
Katolický kněz, básník, esejista a překladatel. V roce 1968 přišel do Svitávky na faru, kde se pustil do nejrozsáhlejší novodobé opravy kostela sv. Jana Křtitele včetně jeho interiéru. Opravu z velké části hradil z vlastních finančních prostředků.

Svitávka znak. Wikimedia Commons. [online]. 5.10.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png

Křížová Pavel. *Významní lidé ve Svitávce*. Město Svitávka, 2012.

KOPPIN, Mořena. *Historie Svitávky*. Olomouc: Votava, 2010.

Hubert Kovařík. *Moravská galerie Brno*. Dostupné z: <http://www.praha2012.cz/hubert-koarik-keramika-umeni-daco-na-morave.html>

En. Svitavský. *Občanská společnost*. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.obcanskasocietazsveitavky.cz/obcanskasocietazsveitavky/21/219094802/obcanskasocietazsveitavky/21/219094802/obcanskasocietazsveitavky>

ENOUSKOVÁ, Dagmar (ed.). *Löw-Beerovy vily a historické podlažkové nádavy*. Boskovice: MÚS Boskovice-Pix, 2014.

Příloha 18: Informační panel Naučné stezky č. 7 (vlastní zpracování za pomoci citovaných zdrojů)

7
Naučná stezka

Významné stavby

Farní kostel sv. Jana Křtitele
Je raně barokní stavbou pocházející z roku 1703. Současnou podobu získal až v roce 1793 po požáru, který tehdy vypukl. Věž, která byla roku 1834 roztržena bleskem byla nahrazena empírovou přilbicí. V přední je náhrobek pocházející z roku 1560, který je vyřezán ze zdi u vstupní brány. Nejstarší zvon v okolí, nacházející se na věži kostela pochází z roku 1530.

Fara
Je jednou z nejstarších na Moravě. Po počátku r. 1793 byla přestavěna ale při vstupu se nese letopočet 1654. Podobně starý je i mohutný dub rostoucí přímo naproti faře.

Socha sv. Jana Nepomuckého
Pochází z roku 1708 a jedná se o pískovcovou barokní sochu. Roku 2006 byla vrácena zpět na náměstí, zrekonstruována a posvěcena. Před tím socha stála u kostela sv. Jana Křtitele.

Boží muka
Nachází se u základní školy. Nízká pilířová kamenná stavba ve tvaru trojbokého hranolu. Podle pověsti tu byli pohřbeni Prusové, kteří roku 1866 zemřeli na cholera.

Svitávka znak. Wikimedia Commons. [online]. 5.10.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png

KREJČAR, Pavel. *Historie a současnost městyse Svitávky*. Boskovické noviny č. 3/2007, roč. III, str. 6. Dostupné z: http://www.mestys-svitavka.cz/e_download.php?file=data/editor/533_15.pdf&original=clanek.pdf

Příloha 19: Informační panel Naučné stezky č. 8 (vlastní zpracování za pomoci citovaných zdrojů)

8

Naučná stezka

Nacistická dálnice

Na mnoho místech v České republice naleznete pozůstatky německé průběžné dálnice, jejíž směr byl Vídeň – Vratislav. Pozůstatky této dálnice jsou i ve Svitávce.

V roce 1938 sahaly hranice Německé říše po Bratislavu na jihu a po Ostravu na severu. Němci potřebovali dopravní spojení Vídně s Vratislaví. Nejkratší cesta byla přes Československo. Úřadům v Československu se to moc nelíbilo, ale na základě mnichovské dohody z 30. září 1938 bylo Československo nuceno odstoupit a Německo tak získalo velkou část území. Jako dodatek této dohody si tehdy německý kancléř Hitler vymínil stavbu právě průběžné dálnice Vídeň – Vratislav. Tato autostráda byla dlouhá 320 km. Plány na stavbu byly vyhotoveny roku 1938, ale v roce 1939 vznikl Protektorát Čechy a Morava a tak se naše země stala součástí Německé říše a stavbě tak nic nestálo v cestě. Boskovickem německá dálnice prochází ve směru Lysice – Skalice nad Svitavou – **Svitávka** – Sudice – Borotín – Velké Opatovice – Jevíčko.

Svitávka znak. Wikimedia Commons. [online]. 5.10.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png
 VYVĚŠTALÍK, Jan. Německá průběžná dálnice Vídeň – Vratislav. *Vlastivědné listy Boskovicka* č. 4/2010, roč. 18 (23), str. 4.
 R43/Rášt 03. Dalnice.com: MAPY – Interaktivní automapa. [online]. 10.12.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.dalnice.com/mapy/automapy/f43/usek_03/f43_03.htm
 Razičko RAB - podpis ing. Hana Lorenza. Dalnice.com. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: http://www.dalnice.com/historie/planovani/nem_u_nas/text/razičko.jpg

Příloha 20: Informační panel Naučné stezky č. 9 (vlastní zpracování za pomoci citovaných zdrojů)

9

Naučná stezka

Přírodní park Halasovo-Kunštátsko

Přírodní park Halasovo-Kunštátsko je pojmenován podle spisovatele Františka Halase, který ve svém díle o této krajině básnil. František Halas pocházel z Kunštátu, kde je i pohřben.

Park byl vyhlášen v letech 1980 a 1994. Jeho rozloha je 5 700 ha. Jeho území je tvořené členitou vrchovinou, která je rozbrázděna mnoha potoky v hluboká údolí. Mezi největší z těchto potoků patří i Svitávkou protékající potok Sebránek. Podloží je tvořené krystalickými horninami.

Na území se vyskytují živočichové jako ropucha obecná, skokan hnědý a štíhlý, čolek obecný a čolek horský, rosnička zelená, ropucha zelená.

Z plazů ještěrka živorodá, zmije obecná. Dále se tu vyskytuje i čáp černý, jestřáb lesní, datel černý, žluna zelená, krahujec obecný, krkavec velký, ořešník kropenatý a vzácně i lejsěk bělokrký. Můžeme tu potkat i tůňku obecnou i šedého, bramboříčka černohlavého, křepelku polní a u potoků skore vodního či konipase horského

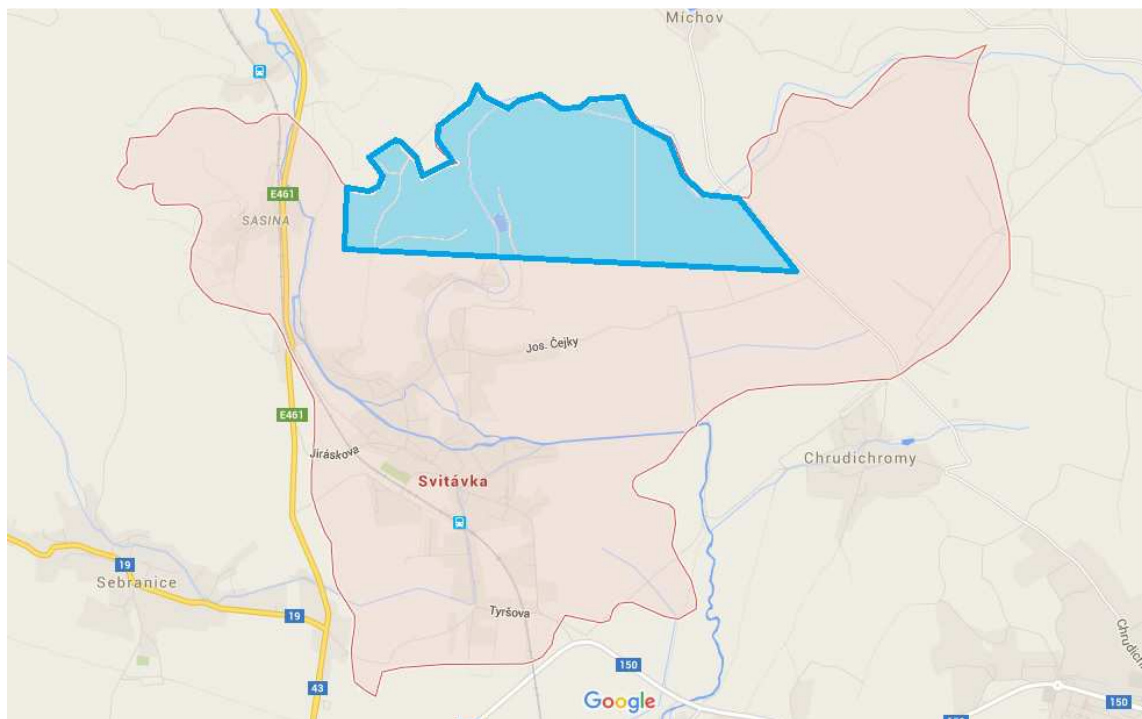

V lesích převažuje smrk ztepilý, v těch listnatých dub zimní, buk lesní a habr obecní. Z bylinek zde naleznete prvosenku vyšší a prvosenku jarní. V minulosti zde byly vysazeny barvínek menší a zimolez koží list.

Svitávka znak. Wikimedia Commons. [online]. 5.10.2007 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Svitavka_znak.png
 Přírodní parky Jižní Moravy – Halasovo kunštátsko. Lípka – pracoviště Rychta. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: <http://prirodniparky.nys.cz/halasovo-kunstatsko/>
 Koncepce ochrany přírody Jihomoravského kraje. Fontes. Úprava životního prostředí, ekologické a vadaohospodářské projekty. 6.4 – Přírodní parky. [online]. [cit. 2016-04-19]. Dostupné z: http://www.fontes.cz/koncepce1/etapa1/mapy/E4_prirodniparky.pdf
 Bufo bufo. Petr-balej.wz.cz. [online]. [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://petr-balej.wz.cz/nase-herpetofauna/bufo-bufo-luv.jpg>

Příloha 21: Návrh územní ochrany městyse Svitávka (Mapy Google, 2016 – vlastní zpracování)

Příloha 22: Návrh výsadby nové aleje (mapy.cz, 2016 – vlastní zpracování)

Příloha 23: Graf vývoje počtu obyvatel na území městyse Svitávka (Český statistický úřad, 2016 – vlastní zpracování)

